

Itālijas Laterāna līguma sastāv no divām
patsvērīgām daļām: valsts līguma (Trattato), kurā ir
pievienoti četri pielikumi (konstitūcija ir firmāna no-
līgums), un Konkordāta (Concordato), Valsts līguma,
konstatējot, ka ir Romas jautājums, kas prasa savu
īstasīstību, strīdina šo 65 gadu ilgo konfliktu, ka-

II. D A Ļ A .

ITALIJAS VALSTS UN BAZNĪCAS

ATTIECĪBAS PĒC LATERANA LĪGUMA.

Valsts līguma sastāv no priekšvārda un 27
pantiem un 4 pielikumiem.

Priekšvārdā teikts, ka Sv. Krēslis un Itali-
jas valdība, lai izmācītu un visiem laikiem katru
lēmumu, kas radītu pretrīnības starp viņiem, atradu-
ši par labu noslēgt šo līgumu. Līgumā stāsts, ka
pāvestam ir liels misija pasaulē, kuru viņš var iz-
pildīt tikai tad, ja ir pilnīgi brīvs. Itālijā arī,
ka "Romā jautājums", kas radās 1870. g. ar Romas
pievienošanu Itālijas valstij un savas dimensijas,
ir galīgi un neatgriezeniski izšķirts.

Bez tam, lai nodrošinātu pāvestam absolūtu

Istenībā Laterāna līgums sastāv no divām patstāvīgām daļām : Valsts līguma (Trattato), kuram ir pievienoti četri pielikumi (ceturtais ir finansu nolīgums), un Konkordata (Concordato). Valsts līgums, konstatējot ka ir Romas jautājums, kas prasa savu atrisinājumu, atrisina šo 60 gadu ilgo konfliktu, kamēr Konkordats atkal regulē Itālijas valsts un baznīcas attiecības.

V A L S T S L Ī G U M S . (Trattato)

Valsts līgums sastāv no priekšvārda un 27 pantiem un 4 pielikumiem.

Priekšvārdā teikts, ka Sv. Krēsls un Itālijas valdība, lai iznīcinātu uz visiem laikiem katru iemeslu, kas radītu pretešķības starp viņiem, atraduši par labu noslēgt šo līgumu. Līgumā atzīts, ka pāvestam ir liela misija pasaulē, kuru viņš var izpildīt tikai tad, ja ir pilnīgi brīvs. Atzīst arī, ka "Romas jautājums", kas radās 1870. g. ar Romas pievienošanu Itālijas valstij zem Savoijas dinastijas, ir galīgi un neatsaucami izbeigts.

Bez tam, lai nodrošinātu pāvestam absolūtu

un redzamu neatkarību, lai viņam garantētu arī internacionālu atzītu suverenitāti, atrada par vajadzīgu nodibināt Īpašu "Vatikana pilsētu" (Citta del Vaticano), kuŗa atzīta par pāvesta neaprobežotu Īpašumu un pār kuŗu vienīgi viņam ir neaprobežota, absolūta un suverena likumdošanas vara.

Lai šo līgumu noslēgtu, pāvests Pijs XI. pilnvaroja kardinālu Pēteri Gaspari un Itālijas valsts karalis Viktors Emanuels III. - ministru prezidentu un valdības galvu Benito Musolini.

I. pantā Itālija atzīst un apstiprina 1848.g. 4. marta valsts satversmes I. panta svēto principu, ka Romas katoļu apustuliskā ticība ir vienīgā valsts ticība.

Katoļu baznīca pie konkordatu noslēgšanas ar katoliskām valstīm prasa, lai viņai būtu piešķirta šī priekšrocība, kā tas arī notika veselā konkordatu rindā.

Arī Itālija atrada par iespējamu piešķirt katoļu baznīcai šīs monopoltiesības, un tās apstiprināja Musolini savā 1929.g. 14. marta runā, kur tas deputātu kamerā izteicās, ka galvenā kārtā pateicoties

fašismam Itālija atguva savu īsto katolisko raksturu, ka pirmais satversmes pants ilgu laiku bija tikai burts, kas tagad atguvis savu īsto nozīmi. Fašisms nejūt ne naida, ne šaubu pret baznīcu un reliģiju. Lielākais Itālijas tautas vairums ir katoļi, un katolicisms bija seno itāliešu slavas un tradīciju nesējs.

Valsts, kas pārstāv Itālijas juridisko organizāciju, var kā viņas gara reprezentante un tradīciju mantiniece būt tikai katoliska.

Līdz ar to Itālija atteicās no Kāvura principa: "Brīva baznīca brīvā valstī". Itālijas valsts un katoļu baznīcas saītes/^{kļuva} ciešākas nekā tās kādreiz vispār bijušas.

Gan pie līguma noslēgšanas valdīja zināma domu starpība par to, kas ir svarīgāks - politiskais līgums vai konkordats. Šeit katrai pusei bija savs uzskats. Itālijas valdības galva Musolini uzsvēra, ka galvenais ir politiskais līgums, kamēr baznīca nepiekāpīgi prasīja, lai konkordats būtu cieši savienots ar šo izlīgumu. Musolini uzskatīja politisko līgumu par negrozāmu, bet pāvests bija pārlieci-

nāts par konkordata negrozāmību.

Ar līguma II. pantu Itālija atzīst pāvesta suverenitāti pēc starptautiskām tiesībām, kā to prasa Sv. Krēsla būtība un tradīcijas. Atzīst arī viņa vajadzības, lai tas varētu pildīt savu misijas darbu.

Katoļu baznīca, dibinoties uz "CodeX iuris canonici", nostāda baznīcu atkarīgu no dievišķām tiesībām. Ir tikai viena baznīca un viņas galva - pāvests - ir neierobežots valdinieks. Viņš bauda pilnīgu neatkarību un nevienam nav padots, t. i., viņš ir suverens. Bet šo garīgo suverenitāti nedrīkst sajaukt ar laicīgo suverenitāti, kuru viņš baudīja gadu simtiem ilgi kā Romas laicīgais valdinieks. Šī suverenitāte bija daļai ierobežota ar Romas atņemšanu un 1870. g. Garantijas likums to vairs nedeva pāvestam atpakaļ. Šī suverenitāte bija tikai šķietama un atkarīga no Itālijas labvēlības, jo bija teikts, ka Itālijas valdība izrādīs pāvestam Itālijas teritorijā tās godināšanas, kuras viņa izrāda suverenam valdiniekam.

Citas valstis, saprotot pāvesta starptautisko

misiju, gan atzina viņa suverenitāti, uzturēja ar Sv. Krēslu diplomātiskus sakarus, bet tomēr visas neatzina pāvestu par starptautisko tiesību subjektu. Šo valstu starpā bija arī Amerikas savienotās valstis.

Šo Garantijas likumā izteikto un pāvestam nepieņemamo formulu Laterana līgums tagad izlaboja, un arī Itālija atzina pāvestu par suverenu. Tagad pie Sv. Krēsla ir arī Itālijas pārstāvis.

III. līguma pantā Itālija atzīst pāvesta īpašuma tiesības pār Vatikānu un visām piederīgām dotacijām un muižām, un pāvestam ir neaprobežotas valdīšanas un likumdošanas tiesības. Tādā nolūkā dibināja valstiņu ar nosaukumu "Città del Vaticano". Šī bija viena no visnoteiktākām pāvesta prasībām, ka ierīkos viņam kaut teritoriāli mazu, bet tomēr pilnīgi patstāvīgu valsti, kas būtu padota vienīgi viņam. Līdz 1870.g. baznīcai bija lielas teritorijas, kuŗas viņa pamazām zaudēja, bet 1870.g. Garibaldi atņēma visu, un pāvests palika par Itālijas valsts gūstekni. Pāvestam pasaules valsts nebija vajadzīga

pašmērķim, bet kā garantija par baznīcas brīvību un neatkarību. Saprotams tādēļ, ka pāvests Pījs IX. nekad nebeidza protestēt pret Romas pievācēšanu Itālijai un savās prasībās vienmēr centās atdabūt zināmu teritoriju. Baznīca bija nepiekāpīga. Viņa neprasija daudz, bet tomēr nevarēja aprobežoties ar tīri garīgu varu vien. Viņa prasīja noteiktu teritoriju kā garantiju ilgstošam un mūžīgam mieram. Šī prasība nebija liela, viņā pat neprasija izeju uz jūru, bet nostājās uz viedokļa, ka bez teritorijas nebūs īstas valsts.

savā 1929.g. 11. februāra runā pāvests paskaidroja sapulcētiem garīdzniekiem, ka savas prasības viņš uzstāda ļoti mērenas, bet noteiktas, lai Itālijas valdībai būtu iespēja vest sarunas kā bērnam ar tēvu.¹⁾

Arī Musolini savā runā kamerā 1929.g. 13.maijā paskaidroja, ka pāvesta prasības bijušas ļoti mērenas un pretimnākošas.

1) sal. L'EUROPE NOUVELLE 1929.g. Nr.594. 883. lpp.

" Discours du Pape aux predicateurs du Careme "

Tagad baznīcas valstij atkal ir teritorija un kaut arī viņa ir maza, starptautiskā juridiskā ziņā tas ir ļoti svarīgi, lai pāvesta suverenitāte būtu pilnīga.

Gan pāvests atstāj publiskā lietošanā viņam piešķirto teritoriju, cik tālu tā jau bija atvērta, bet viņam ir tiesības šo teritoriju atsevišķos gadījumos slēgt, un ja Itālijas valsts organi nav aicināti palikt, tad viņiem jāatstāj šī teritorija, aizējot ārpus Bernini kolonnām un viņa pagarinājuma.

V. līguma pantā Itālijas valdība apņemas Sv. Krēslam teritoriju nodot tā, ka viņam pieder vienīgās īpašuma tiesības bez jebkādiem aprobežojumiem kā - servitutiem un eventuelām valdījuma tiesībām.

Sv. Krēsls parūpēsies norobežot savu teritoriju ar nožogojumu, izņemot Sv. Pēterā laukumu, kas attiecas uz reliģiskām iestādēm, kas atrodas uz Vatikana teritorijas, tad ar tām pāvests panāks pats vienošanos, pie kam valdība par šo attiecību kārtošanu neinteresēsies.

Lai visus šos noteikumus Itālijas valdība

varētu pildīt, 1929.g. 27. maijā izdeva senatā un kamerā pieņemtu likumu, pēc kuŗa nokārtoja noteikumus par ģpašuma atsavināšanu spaidu kārtā.

VI. pantā Itālijas valdība apsolās stāties sakaros ar iestādēm, lai apgādātu Vatikānu ar labu ūdeni.

Bez tam valdība rūpēsies par Vatikāna dzelzceļu pievienošanu Itālijas dzelzceļu tīklam un uzcelš Vatikānā staciju, kā arī pielaidīs, ka Vatikāna dzelzceļu vagoni brauc pa Itālijas dzelzceļu tīkliem.

Bez tam Itālijas valdība rūpēsies par tiešo tēlefoņa, tēlegrāfa, radiotēlegrāfa un radiotēlefoņa satiksmi ar citām valstīm, kā arī izpildīs citus publiskus pienākumus.

Visu šo noteikumu izpildīšana iet uz Itālijas valsts rēķina un tie jāpabeidz gada laikā.

Sv. Krēsls apņemas, savukārt, rūpēties par pastāvošiem piebraukšanas ceļiem, kas ved uz Vatikānu un arī par tiem, kuŗus vajadzības gadījumā vēl izbūvēš. Izstrādāja arī noteikumus par Vatikāna zemes ceļu un gaisa satiksmi uz Itālijas teritorijas.

Itālijas valsts apņemas arī neļaut celt

Vatikana tuvumā jaunas celtnes, no kurām varētu vērot Vatikana teritoriju, kā arī pa daļai nojaukt celtnes starp Cavalleggeri vārtiem, via Aurelia un viale Vaticano.

Ievērojot starptautisko tiesību noteikumus, ir aizliegts pārlidot ar lidmašīnām Vatikana teritoriju.

Uz Rustiči laukuma un Bernini kolonnu tuvumā, kur uz 15. panta pamata ir piešķirta eksteritorialitāte, pārgrozības var izvest uz abpusējas vienošanās pamata.

Visas personas, kas pastāvīgi dzīvo uz Vatikana teritorijas, ir padotas pāvestam kā Vatikana valsts suverenam. Pāvesta pavalstnieki savu pavalstniecību nezaudē, ja tie izbrauc uz laiku no Vatikana teritorijas, paturot tur dzīvokli, vai arī citi apstākļi norāda uz to, ka viņiem jāatstāj sava dzīves vieta. Personas, kas zaudē Vatikana pavalstniecību, ja tās nav citas valsts pavalstnieki, skaitās par Itālijas pavalstniekiem.

Personas, kurām ir Vatikana pavalstniecība, ja nav īpaša Vatikana likuma, uz Itālijas teritori-

jas padotas Itālijas likumiem, ja viņas nav citas tautības. Ja viņas pieder pie citas tautības, tad tās padotas savas agrākās valsts likumiem. Šeit ir ievērots pa daļai lex domicilii un lex patriae.

Vatikāna pilsēta aptver apmēram 44 ha zemes un tur dzīvo ap 400 personu, kuŗas pa lielākai daļai ir garīdznieki. Tā kā uz ceļabata pamata tie visi ir neprecējušies, tad dabiskā pieauguma Vatikāna valstī nevar būt, un tā tad pavalstniecības iegūšana uz ius sanguini pamata nav iespējama. Tādēļ ir arī pieņemts, ka pavalstniecību iegūst uz dzīves vietas pamata. Ja kāds apmetas Vatikāna pilsētā uz dzīvi, tad viņš arī ir Vatikāna pavalstnieks, un viņš to atkal zaudē, tiklīdz izrādās, ka viņš tur vairs nedzīvo.

Interesanti atzīmēt, ka iegūstot Vatikāna pavalstniecību, persona nezaudē savu agrāko pavalstniecību, tā tad ir pielaižama divpavalstniecība un, zaudējot Vatikāna pavalstniecību, persona atgūst savu agrāko pavalstniecību. Attiecībā uz Itālijas pavalstniekiem tas ir skaidrs, jo to noteic likums, bet

Cyprus 100

attiecībā uz citu valstu pavalstniekiem tomēr nav pilnīgi skaidrs, vai tāda divpavalstniecība pielaižama.

Suverenais pāvests, saskaņā ar 8. pantu, ir svēts un neaizkaņams, un atentāts uz viņu sodāms kā uzbrukums karalim. Tā tad pāvests Itālijā bauda ne tikai krimināltiesisku aizsardzību, kā to bauda kāds valsts galva, bet viņam ir dota kvalificēta aizsardzība, kādu bauda Itālijas karalis.

Arī pāvesta apvainojumi vārdiem, rakstiem vai darbiem sodāmi tāpat, it kā tie būtu vērsti pret karali. Tā tad, pāvesta sūdzības vietā stājas publiska apsūdzība un tas, kas noziedzies pret pāvesta personu, tiek vajāts no publiskas varas ex officio.

Baznīcas amatpersonas un citas pie pāvesta galma piederošas personas, saskaņā ar 10. pantu, pēc īpaši sastādīta saraksta, kaut arī tās nebūtu Vatikāna pavalstnieki, ir atbrīvotas no kara klausības un nav padotas Itālijas tiesām. Viņas arī nedrīkst piespiest izpildīt kādus personīga rakstura darbus. Šis

noteikums attiecas arī uz Sv. Krēsla ierēdņiem, kuri pastāvīgi pilda savu dienestu un saņem noteiktu algu. Šīs personas ir ievestas otrā sarakstā.

Tās baznīcas amatpersonas, kas izpilda savu pienākumu ārpus Vatikana pilsētas, Itālijas iestādes nedrīkst izmeklēt vai apgrūtināt. Katrs citas valsts pavalstnieks, kas atrodas pāvesta dienestā, bauda vienas tās pašas personīgās tiesības, kuŗas bauda Itālijas pilsoņi karaļvalstī.

Katoļu baznīcas centrālie organi brīvi no jebkādas iejaukšanās no Itālijas iestāžu puses. Nekustami īpašumi ir brīvi no jebkādas konversijas.
(Sal. 11. p.)

Šie noteikumi atvieto Garantijas likuma 8. pantu.

Tomēr pāvests nedrīkst iegūt īpašumus ne Itālijā, ne Romā bez īpašas Itālijas valdības atļaujas.

Itālija atzīst pāvesta ius legationis kā aktīvās tā pasīvās, t. i., ka pāvestam ir tiesības sūtīt un pieņemt sūtņus, uzturot tādā veidā sakarus tieši ar valstīm. Šiem pāvesta un pie pāvesta akre-

ditētiem sūtņiem, Itālijas valdība, saskaņā ar līgu - ma 12. pantu, piešķir tās pašas privilēģijas un tiesības, kādas bauda diplomāti saskaņā ar starptautiskām tiesībām. Sūtniecības immunitāte ir piešķirta arī to valstu sūtniecībām, kas atrodas uz Itālijas teritorijas, kaut viņām nav diplomātisku sakaru ar Itāliju.

Itālija arī appemas katrā laikā un katrā gadījumā laist cauri neaizkartu Vatikana korrespondenci uz katru valsti, kaut arī karujošu, kā arī ļaut visas pasaules bīskapiem brīvi satīkties ar Vatikanu.

Abas puses, t. i., pāvests un Itālijas valsts, appemas nodibināt diplomātiskus sakarus, akreditējot pie sv. Krēsla Itālijas vēstnieku, bet pāvests, savukārt, pie kvirināla apustulisko nunciju, kas, saskaņā ar Vīnes kongresā 1815.g. 9. jūnijā pieņemto tradīciju, ir diplomātiskā korpusa vecākais.

Uz atzītās pāvesta suverenitātes pamata, pie sv. Krēsla akreditētie diplomāti, ievērojot 19. panta noteikumus, arī kara laikā bauda tās pašas tiesības, kādas bauda citu valstu diplomāti un kurjeri.

Tas, ka pāvestam ir piešķirtas satiksmes tiesības arī kara laikos, ir no ļoti liela svara, jo šī brīvība rāda, cik lielu uzticību bauda pāvests pie Itālijas valdības. Būtu nepanesams stāvoklis, ja pāvests būtu kara laikos atkal ieslēgts savā Vatikanā un viņam būtu ņemta iespēja brīvi un nekontrolēti satīties ar ārvalstu diplomātiem vai bīskapiem. Saprotams, ka pāvests uzstādīja šo formulu un uzstājās par viņas uzņemšanu līgumā, jo Pasaules kara laika piedzīvojumi bija vēl spilgti uzglabājušies atmiņā, kad izrādījās, ka Garantijas līgums attiecībā uz ārvalstu diplomātiem pie Sv. Krēsla netika respektēts.

Par to, cik labas attiecības nodibinātas starp Sv. Krēslu un Itālijas valdību, liecina tas fakts, ka pēc vēstnieka Veči (Vecchi)²), kas bija akreditēts pie Sv. Krēsla no pašu diplomātisko sa-

²) Grafs de Vecchi di Val Cismon, vecs Musolini biedrs, fašisma cīņu dalībnieks, viens no tiem četriem ģenerāļiem, kas komandēja "Gājēju uz Romu" 1922.g. un kuram piešķirts tituls "Quadrumvir".

karu sākuma laikiem, iecelšanas par izglītības ministru, 1935.g. janvārī, vēl ilgāku laiku nebija iecelts jauns vēstnieks. Gribēja rūpīgi izmeklēt tādām postenim cienīgu un piemērotu personu. Bez tam tas aizrāda uz to, ka Laterana līguma pārrunu laikā starp Sv. Krēslu un Itālijas valdību nodibinājās tik ciešas un draudzīgas saites, ka Itālijas vēstnieka uzdevums bija tikai reprezentēt savu valdību, bet ne nodibināt sakarus.

Ar Laterana līgumu pāvestam piešķirti lieli nekustami īpašumi, kā tas redzams no līgumam pievienotiem II. un III. pielikumiem.

Šiem nekustamiem īpašumiem ir piešķirtas dažādas tiesības. Tiem nekustamiem īpašumiem, kas ievesti II. pielikumā, ir piešķirta eksteritorialitāte, viņus nevar atsavināt, un viņi ir brīvi no nodokļiem. Turpretī, III. pielikumā ievestiem nekustamiem īpašumiem eksteritorialitātes nav.

Pilnīgas īpašuma tiesības piešķirtas uz sekošiem nekustamiem īpašumiem: uz bazilikām San Džovanni Lateranā, Santa Maria Maggiore un San Paolo ar

piederošām ēkām. Bez tam Itālijas valdība atdod San Paolo baznīcas un klostera pārvaldi, pie kam summas, kas līdz šim Izglītības Ministrijas budžetā bija paredzētas šai baznīcai, saņems Vatikans.

Sv. Krēsls ir arī San Kalisto institūta un Santa Maria Trasteverē īpašnieks. (13. p.)

Itālija atzīst pāvesta īpašuma tiesības uz Gondolfo pili ar piederumiem, dotācijām un lēņiem, kas jau atrodas pāvesta valdījumā, kā arī apņemas 6 mēnešu laikā pēc šī līguma spēkā stāšanās nodot uz Gondolfo pils zemes atrodošos villu Bernini. (14. p.)

Iai papildinātu nekustamos īpašumus uz ziemeļiem no Janikula, kur atrodas ticības propogandas kongregācija un arī citiem baznīcas institūtiem ir īpašumi, valsts apņemas nodot šos īpašumus, kas pieder kongregācijai vai citiem institūtiem, Sv. Krēslam, vai viņa norādītām personām.

Itālija bez tam nodod Sv. Krēslam īpašumā agrākās klostera celtnes, kas pievienotas 12 Sv. Apustuļu bazilikai un Sant Andrea della Valle, San

Carlo un Catinari baznīcām. Minētās celtnes jānodod
gada laikā pēc līguma spēkā stāšanās. (14. p.)

XIII. un XIV. pantu 1. un 2. punktos mi-
nētie īpašumi kā arī palazzo Dataria, palazzo della
Candea, palazzo dei Convertendi, palazzo del Vicari-
ato un citas Itālijas teritorijā atrodošās ēkas, ku-
rās Sv. Krēsls nodomājis novietot savas iestādes, bau-
da neaizkaŗamību, kādu starptautiskās tiesībās piešķir
ārvalstu sūtniecībām un diplomātiskiem agentiem. Tas
pats attiecas arī uz citām baznīcām ārpus Romas ta-
nī laikā, kad viņās izpilda pāvesta klātbūtnē reli-
ģiskas funkcijas, kurās pūblikai nav pieejamas.

XIV. panta 3. punktā minētos īpašumus, kā
arī tās celtnes, kurās novietotas pāvesta iestādes,
neapgrūtinās un neatsavinās, izņemot pēc abpusējas vie-
nošanās. Minētās pāvesta iestādes ir sekošas: Gregora
ūniversitāte, Bībeles institūts, Orienta institūts, Ar-
chaeologiskais institūts, Krievu seminārs, Collegio Lom-
bardo, divas palazzi Sant Appollinare, San Giovanni
klera eksercīciju nams.

Šīs ēkas ir arī atbrīvotas no jebkādiem kār-

tējiem vai ārkārtējiem nodokļiem valstij vai pašvaldībai par labu.

Visos minētos īpašumos Sv. Krēsls var pēc sava ieskata ierīkot un izvest grozījumus, ņemot vērā to, ka ir zināmas katoļu baznīcas mākslinieciskās tradīcijas, neprasot atļauju ne no valsts, ne no pašvaldībām. (16. p.)

Arī visāda veida maksāšanas amatpersonām, ierēdņiem un citiem darbiniekiem, kurus izdara Sv. Krēsls, kāds baznīcas centrālorgāns un cits tieši no baznīcas pārvaldīts orgāns, ja arī tas to izdara ārpus Romas, ir saskaņā ar 17. pantu, sākot ar 1929.g. 1. janvāri brīvas no jebkādiem nodokļiem.

Pāvests visu sarunu laikā palika stiprs un nepadevās aicinājumam nokārtot savas attiecības ar Itālijas valdību, ja viņam nepiešķir arī zināmu teritoriju, kur var izpausties viņa pilnīga suverenitāte. Ilgi cīnījās Itālijas valdība, lai neatdotu no savas teritorijas nevienu pēdu, un tomēr pāvests ar savu neatlaidību uzvarēja, un viņam piešķīra kaut mazu, tomēr patstāvīgu teritoriju.

Bez dibinātās Citta del Vaticano pāvests dabūja vēl lielus īpašumus, kuŗu vērtība ir neap-rēķināma. Gan tā irniecīga daļa no pazaudētās baz-nīcas valsts, tomēr pietiekoša, lai nodrošinātu pā-vesta neatkarību, lai tas varētu mierīgi pildīt sa-vu garīgo amatu.

Ka Sv. Krēslam nav vairs tās lielās terito-rijas, kāda tam bija agrāk, var pat uzskatīt par zināmu priekšrocību, jo tik nemierīgos laikos, kā - dus Eiropa pārdzīvo tagad, politiski ieinteresēts pā-vests nestāvētu pāri visām ķildām un politiskām cī-ņām un tas viņu kavētu pildīt tā augsto misiju.

XXI. pants piešķir visiem kardināliem tā - das pašas godināšanas, kādas pienākas karaliskiem prinčiem. Romā dzīvojošie kardināli ir vienmēr Vati - kana pilsoņi, kaut arī viņi nedzīvotu Vatikanā.

Ja Sv. Krēsls ir vakants, Itālija rūpējas sevišķi, lai kardināli varētu nekavēti un brīvi ie - iet Vatikanā un lai viņu personīgā brīvība netik - tu traucēta. Bez tam Itālija aizkavēs jebkādas pa - rādības Vatikana tuvumā, kas varētu traucēt un ie -

spaidot konklaves gaitu. Šie noteikumi attiecas arī uz tādiem gadījumiem, ja konklavi noturētu ārpus Vatikana, kā arī uz konciliem, kuŗu priekšsēdis ir pāvests vai viņa vietnieks, ņemot vērā sasaukto bīskapu dalību. (21.p.)

Sv. Krēsla un pie Sv. Krēsla akreditētie valstu diplomāti un sūtņi, kā arī no ārzemēm iera-
dušās amatpersonas var ar savas valsts izdotu pasi, ar nunciatūras vizu bez jebkādām formalitātēm iebrukt caur Itālijas valsts teritoriju Vatikana pilsētā. Tas pats attiecas arī uz personām, kas izbraukušas uz ārzemēm ar Vatikana izdotu pasi. (19.p.)

Mākslas un zinātnes bagātības, kas atrodas Vatikānā un Laterānā, paliek arī turpmāk pieejamas publikai, pie kam atstāts baznīcas ieskatam grozīt apmeklēšanas laiku. Visas preces, kas nāk no ār-
zemēm, ir brīvas no muitas nodevām.

XXII. - XXIII. panti kārtoti tiesāšanas kārtību.

Uz Sv. Krēsla pieprasījumu, vai delegācijas ceļā atsevišķos gadījumos vai vispārīgi Itālija rūpē-

sies par to noziegumu sodīšanu, kas nodarīti uz Vatikana teritorijas, izņemot tajos gadījumos, kad vainīgais aizbēdzis uz Itālijas teritoriju. (Tad viņu soda tāpat pēc Itālijas likumiem.)

Sv. Krēsls izdos visas personas, kas aizbēgušas uz Vatikanu, un kuŗas apvairo tādus noziegumus, kuŗi sodāmi pēc abu vāstu likumiem.

Līdzīgā veidā rīkojas ar sodāmām personām, kas iebēgušas vienā no Ipašumiem, kuŗiem (15. p.) piešķirtas neaizkaŗamības tiesības, izņemot gadījumos, ja ēku pārvaldnieks nenolems atsaukt palīgā Itālijas valsts organus noziedznieku gūstīšanai.

Vatikana tiesu spriedumu izpildīšanā uz Itālijas teritorijas pielietos starptautiskas normas.

Nekavējoši likumīgu spēku arī ar civilām sekām iegūst visi lēmumi un spriedumi, kuŗus pasludina baznīcas iestādes un oficiāli paziņo Itālijas civilām pārvaldēm, ja tie attiecas uz garīdzniekiem vai mūkiem un pēc sava satura attiecas uz garīgām vai disciplinārām lietām.

Sv. Krēsls, atsaucoties uz viņam pienāko -

Šos suverenitāti starptautiskās lietās, paziņo, ka viņš negrib piedalīties un arī nepiedalīsies citu valstu laicīgās kompetīcijās, kā arī internacionālos kongresos, izņemot tajos gadījumos, kad strīdošie partī kopīgi apelēs uz viņa miera misiju. Bet Sv. Krēsls patur tiesības katrā gadījumā izlietot savu morālisko un garīgo varu.

Tādā veidā Vatikana pilsēta katrā laikā un vienmēr ir uzskatāma kā neitrāla un neaizkaņama teritorija. (24. p.)

Šī panta noteikums nozīmē pastāvīgu Vatikana pilsētas neitralizāciju, kuŗu var apzīmēt par mūžīgu neitralitāti, pretstatā neitralitātei, kuŗas pielietošanu izšķir katrā gadījumā atsevišķi.

Ar to, ka pāvests atteicas piedalīties jebkādās laicīgās konferencēs, viņš atteicas spēlēt kādu politisku lomu pasaules politikā, lai jo labāk varētu pildīt savu pasaules kristietības gana amatu. Šī apņemšanās stiprina viņa pasaules garīgo stāvokli, jo viņa valsts nav padota tad tām pārmaiņām, kuŗām padotas politiskas valstis.

XXV. pantā abas puses apņemas parakstīt atsevišķu konvenciju, kuŗa sastāda integrālu līguma daļu (4. pielikums.), un ar kuŗu būtu nokārto- tas tad arī visas prasības, kuŗas būtu Sv. Krēslam pret Itālijas valsti.

XXVI. pantā Sv. Krēsls paziņo, ka ar Late- rana līguma parakstīšanas dienu, (1929. g. 11. febr.) viņam garantēta pietiekoša brīvība un neatkarība, ku- ŗa tam nepieciešama, lai tas varētu pildīt savu ga- na misiju Romas diecezē, Itālijas valstī, kā arī vie- sā pasaulē.

Viņš tādēļ uzsver, ka galīgi un neatsau- cami ir atrisināts un pilnīgi izbeigts " Romas jau- tājums ". Viņš atzīst Itālijas karaļvalsti ar Savoņas dinastiju priekšgalā ar Romu kā galvas pilsētu. Itālija, savukārt, atzīst valsti " Citta del Vatica - no " zem pāvesta suverenitātes. 1871.gada 13. maija likums N214. tiek atcelts un līdz ar to arī visi noteikumi, kas runātu pretī šī līguma noteikumiem.

Līdz ar Laterana līguma parakstīšanu va- rēja pieņemt, ka Romas jautājums, kas gandrīz gadu

simteni šķita neatrisināms, bija atrisināts. Tomēr līguma spēkā stāšanos atlika vēl uz četriem mēnešiem un nostādīja to atkarībā no ratifikācijas, kā tas ir parasts ar starptautiskiem līgumiem. Noteikumus par spēkā stāšanos atrodam līguma XXVII. pantā, kurā ir noteikts, ka līgums stāsies spēkā pēc pāvesta un Itālijas karaļa ratifikācijas un pēc apmaiņas ar ratifikācijas notām.

Pāvests varēja brīvi parakstīt šo līgumu, jo viņš savos lēmumos ir brīvs. Turpretī Itālijas līguma spēkā stāšanās atkarājās no kameras un senata piekrišanas. Laterana līgumu pieņēma kamerā 1929.gada 14. maijā un senatā - 1929. gada 25. maijā.

Ar ratifikācijas notām apmainījās svīnīgā veidā 1929. gada 7. jūnijā Vatikana pilsētā kardināla Gaspari un Itālijas valsts ministru prezidenta un valdības galvas - Musolini klātbūtnē.

Valsts izlīgumam bija pievienoti četri pielikumi:

- 1.) Valsts "Citta del Vaticano" plāns.
- 2.) To īpašumu plāns, kuriem piešķirtas eks -

teritorialitātes tiesības un kas ir brīvi no atsavināšanas un nodokļiem.

3.) Ipašumu plāni, kuŗi gan bauda neatsavināšanas un nodokļu privilēģijas, bet kuŗiem nav piešķirtas eksteritorialitātes tiesības.

4.) Finansiēlā konvencija, kas regulē pāvesta finansiēlo stāvokli.

Šis ceturtais pielikums ir arī no ļoti liela svars. Šo konvenciju uzskatīja par integrālu Valsts līguma sastāvdaļu un tās uzdevums bija iznīnāt pēdējās to pārestību pēdas, kuŗas bija pāvestam nodarījis Romas jautājums.

FINANSIĒLĀ KONVENCĪJA (CONVENZIONE FINANZIARIA).

Konvencija sastāv no trim pantiem. Sv. Krēsls un Itālija, noslēdzot Valsts līgumu, kas galīgi izšķīra Romas jautājumu, uzskatīja par vajadzīgu kā integrālo līguma sastāvdaļu noslēgt arī konvenciju, kas kārtotu finansiēlos jautājumus.

Sv. Tēvs, ņemot vērā tos milzīgos zaudē-

jumus, kurus cieta Sv. Krēsls ar Pēterā patrimonija un baznīcas īpašumu pazaudēšanu, un kas no otras puses radās ar pastāvīgo baznīcas vajadzību pieaugšanu, kā arī ņemot vērā valsts finansielo stāvokli un Itālijas tautas oikonomisko stāvokli, it sevišķi pēc Pasaules kara, nolēma savas zaudējumu atlīdzības prasības noteikt uz visminimālāko un nepieciešamāko. Tādēļ viņš prasīja pa daļai skaidrā naudā, pa daļai parādrakstos summu, kuras lielums daudz zemāks par tām summām, kādas viņam pienāktos sakarā ar saistībām pēc 1871.gada 13. maija likuma.

Itālijas valsts, ņemot vērā svētā Tēva tēvisšķīgās jūtas, nolēma samaksāt prasīto.

1. pantā Itālija apņemas pēc ratifikācijas dokumentu apmaiņas izmaksāt Sv. Krēslam 750.000.000 itaļu liras skaidrā naudā un tai pašā laikā 1 miljardu itaļu liru 5% Itālijas valsts uzrādītāja vērtspapīru ar 1929.gadā 30. jūnijā maksājamiem kuponiem.

2. pantā Sv. Krēsls pieņem augšā minēto summu kā to savu finansielo prasību, kas cēlusies ar 1870. gada notikumiem, galīgu nokārtošanu.

3. pants nosaka, ka visi akti, kas stāv sakarā ar Valsts līguma, finansiālās konvencijas, konkordata izvešanu, ir atbrīvoti no nodokļiem un nodevām.

Ar šīs finansiālās konvencijas parakstīšanu un pieņemšanu pāvests izrādījis Itālijas valdībai lielu pretīmnākšanu. Ja viņš būtu prasījis to, ko viņam piešķīra Garantijas likums, tad šī summa būtu bijusi nesamērīgi lielāka.

Nemot vērā to, ka Garantijas likums piešķīra pāvestam mūžīgu gada renti 3.225.000 zelta liru apmērā un šo renti pāvests nekad nesapēma, tad pa visu šo laiku šī summa sakrājās un sasniedza gandrīz vienu miljardu 200 miljonu zelta liru, kas līdzinās gandrīz 4 miljardiem papīra liru (1.179.711.000 zelta liras līdzinās 3.973.336.000 papīra lirām), kam bija vēl jāpieskaita mūžīgā rente 3.225.000 liru apmērā.

Ar to pāvests ar daudz mazāku vienreizēju samaksu atbrīvoja Itāliju no uzņemtās saistības; viņš apmierinājās ar apaļu summu 750 miljonu papīra

liru apmērā, kurai nāk klāt Itālijas valsts vērtspapīri viena miljarda vērtībā. Šo vērtspapīru viena miljarda nominālvērtībai atbilst apmēram 830 - 840 miljonu kursa vērtības.

Pieņemot tad papīra liru, pāvests atteicās no viņam vēl pienākošiem 2.390 miljoniem un no savas rentes nākotnē.

Arī Musolini savā runā kamerā 1929. gada 13. maijā uzsvēra, ka pāvests izrādījis lielu pretīmnākšanu, un kaut vajadzīgā summa 750 miljonu liru apmērā ir noguldīta Itālijas valsts bankā, tad tomēr Sv. Krēsls, lai netraucētu Itālijas valsts naudas apgrozību, izņems naudu pamazām vajadzības gadījumos. Bez tam pāvests viņam dotos valsts papīrus viena miljarda apmērā nepārdos un izlietos tikai procentus. Ar to pāvests izrādīja vēlreiz, cik lielā mērā viņš tic Itālijas valstij un valdībai³⁾

Šī Musolini runa rāda, ka blakus oficiāli publicētam līgumam, ir vēl norunāti zināmi izvešanas

³⁾ "L'Europe nouvelle" 1929.g. N 594. 905. lpp.

noteikumi, un tas pierāda vēlreiz, ka starp abām līdzēju pusēm valdīja lielā mērā saskaņa.

KONKORDATS (Concordato).

Konkordats sastāv no priekšvārda un 45 pantiem.

Jau pašā sarunu sākumā starp Sv. Krēslu un Itāliju, lai nokārtotu Romas jautājumu, Sv. Krēsls lika priekšā, ka valsts līgumam kā nepieciešams papildinājums jāpievieno konkordats, kas kārtotu reliģijas un baznīcas stāvokli Itālijā.

Tālāk priekšvārdā nosauktas līdzēju puses un viņu pilnvarotie, kas ir tie paši, kas noslēdza Valsts līgumu.

Katoļu baznīca Itālijā.

1. konkordata pants garantē Itālijā katoļu baznīcai savas garīgās varas brīvu izpildīšanu, brīvu un atklātu dievkalpojumu norisi, kā arī tiesas varu garīgās lietās saskaņā ar konkordata noteikumiem. Vajadzības gadījumā Itālijas valsts sniedz aizsardzību garīdzniekiem pie viņu garīgo funkciju

pildīšanas.

Šie noteikumi izriet konsekventi no Valsts līguma pirmā panta, kur katoļu baznīcai ir piešķirtas monopoltiesības.

Konkordata 1. panta noteikumi nesatur nekā īpaša, jo viņi ir uzņemti arī citos pēckaŗa konkordatos. Tā arī konkordatā, kas noslēgts starp Vatikānu un Latviju 1922. g. 30. maijā, 1. pantā noteikts, ka katoļu reliģijas izpildīšana Latvijā notiek brīvi un atklāti un tai piešķir juridisku personību ar visām tiesībām, kuŗas Latvijas civillikumi piešķir citām juridiskām personām.

Arī Bavārijas, Polijas un Lietavas konkordati, kuŗus noslēdza pirms Laterāna līguma, nosaka, ka katoļu baznīcai ir garantēta brīva un atklāta reliģijas izpildīšana. ⁴⁾

Bez tam Itālijas valdība, ņemot vērā Mūžīgās Pilsētas svēto raksturu un to, ka tā ir pāvesta bīskapijas sēdeklis, visas katoliskās pasaules centrs un svētceļotāju gala mērķis, rūpēsies par to,

⁴⁾ Acta Apostolicae Sedis, Romā, 1925.g. 41. un 274.lpp.

lai aizkavētu visu to, kas runātu pretīm šim svētajam raksturam.

Savā 13. maija runā Musolini paskaidro - ja, ka Itālijas valdība prasījusi, lai tekstā būtu uzņemta formula " il Governo italiano avra cura " (rūpēsies) un ne " assume l'impegno " (apņemas), jo pēdējā formula pārāk atgādinātu vekseli, kas arī jāmaksā. 5)

5) sal. L' Europe nouvelle 1929.g. Nr. 594 906.lpp.

SV. KRĒSLA SATIKSME AR KLERU UN LAJIEM.

2. konkordata pantā noteikts, ka Sv. Krēsls brīvi satiekas ar bīskapiem, garīdzniekiem un visu katoļu pasauli bez jebkādas iejaukšanās no Itālijas valdības puses.

Tāpat arī bīskapi brīvi satiekas un sarakstās par visu, kas attiecas uz viņu gana amatu ar saviem garīdzniekiem un ticīgājiem.

Sv. Krēsls un bīskapi var brīvi publicēt un pat izkārt visas instrukcijas savu biroju vai dievkalpojumiem nozīmēto ēku iekšpusē vai pie to durvīm. Tāpat var arī izkārt visas gana vēstules, diecezes lapiņas un citus aktus, kas attiecas uz ticīgo garīgo vadību, kurus Sv. Krēsls un bīskapi uzskatīs savu tiesību robežās par vajadzīgu publicēt. Tādi ziņojumi un rīkojumi un, vispār, visi dokumenti un akti, kas attiecas uz ticīgo vadību, ir brīvi no fiskālām nodevām.

Mīnētās publikācijas, cik tālu tās grozās ap Sv. Krēslu, var būt sastādītas jebkurā valodā (qualunque lingua). Bīskapu publikācijas sastādāmas vai nu

itaļu vai latīņu valodā, bet baznīcas iestāde var itaļu tekstam pievienot arī tulkojumu citā valodā.

Baznīcas iestādes var bez jebkādas cīvilo iestāžu iejaukšanās rīkot kolektes baznīcas iekšpusē, vai pie durvīm, vai arī baznīcai piederošās ēkās.

GARĪDZNIKU STĀVOKLIS ITALIJĀ.

3. pants nosaka, ka pēdējo divu gadu teologijas propaidētikas studenti, kas gatavojas priesterā amatam kā arī mūku ordeņa novici var uz savu pieprasījumu līdz 26. dzīvības gadam no gada uz gadu būt atbrīvoti no obligātās kara klausības.

Garīdznieki, kas jau saņēmuši iesvētību un mūki, kas devuši savu solījumu, vispār atbrīvoti no kara klausības, izņemot vispārīgās mobilizācijas gadījumā. Tādā gadījumā, priesteri iestājas valsts armijā, bet viņi patur savu garīdznieka tērpu un izpilda zem militārā ordinācija baznīcas jurisdikcijas 14. panta nozīmē savu garīgo amatu armijas daļās.

Pārējos garīdzniekus un mūkus galvenā kārtā nozīmē militāram dienestam.

Katrā ziņā pat vispārējās mobilizācijas gadījumā atbrīvoti no ierašanās garīdznieki, kuriem jā rūpējas par savas draudzes locekļu dvēselēm. Par tādiem uzskata ordinārijus, garīdzniekus, garīdznieku vikarus vai koadjutorus, kā arī vikarus un priesterus, kas izpilda publikai pieejamas baznīcas rekto-

ra amatu.

Sakarā ar 4. pantu, garīdznieki un mūki ir atbrīvoti no publiskā pienākuma būt par zvērinātiem tiesās piesēdētājiem.

Neviens garīdznieks, saskaņā ar 5. pantu, nevar ieņemt vai palikt par Itālijas valsts vai tās atkarīgas publiskas apvienības ierēdņi, ne arī ieņemt kādu amatu bez diecēzes ordinariāta " nihil obstat " (nulla osta), t. i., piekrišanas.

Atsaukta piekrišana atņem garīdzniekam iespēju turpināt savu dienestu.

Nekādā ziņā apostazētus vai kādā cenzūrā iejauktus priesterus nevar pieņemt vai paturēt par skolotājiem amatā, vai ierēdņa vietā, kur viņi tieši satiekas ar publiku.

Savā 13. maija runā Musolini paskaidroja, ka šis temats bijis ilgu sarunu iemesls. Katrā ziņā noteikumiem nav atpakaļejoša spēka, un viņš arī aizrādīja, ka Bavārijas konkordats satur vēl daudz stingrākus noteikumus, kas 3. panta 2. punktā nosaka, ka profesors, docents vai vidusskolas mācības

spēks, ja pret to ceļ iebildumus diecezes bīskaps, viņa mācības vai morāliskās uzvešanās dēļ, atstādāms no sava dienesta un atvietojams ar citu personu.⁶⁾

Gan šis noteikums attiecas uz diezgan šauru dienesta personu grupu, kamēr Itālijas konkordāts paredz plašāku destinatāru masu, uz kuŗu šie noteikumi attiecas.

6. pantā noteikts, ka garīdznieku algas un citi ienākumi, kuŗus saņem garīdznieki sava amata dēļ, ir tādā pašā mērā atbrīvoti no apķīlāšanas, kā valsts ierēdņu algas un ienākumi.

7. pants attiecas uz amata noslēpumiem un tur noteikts, ka no garīdzniekiem ne tiesa, ne cita valsts iestāde nevar prasīt, lai tie paziņotu kaut ko tādu, kas viņiem ir zināms, pateicotie viņu garīgajam amatam.

Šis noteikums ir no ļoti liela svāra, jo

⁶⁾ sal. L'Europe nouvelle 1929.g. Parīzē, Nr.594 906.lpp.
sal. Bavārijas 1924.g. konkordātu, publ. Acta Apostolicae Sedis 1925.g. 43.lpp.

citādi neviens katolis vairs neiedrošinātos iet pie bikts. Tāds noteikums bija uzņemts Itālijas likumos jau pirms konkordata noslēgšanas.

8. pants noteic, ka gadījumā, ja garīdznieks vai mūks tiek saukts pie atbildības par kādu noziegumu, tad prokurora pienākums ir tūlīt sazināties ar tās diecēzes ordinariātu, kuŗa apgabalā notiek lietas iztiesāšana. Bez tam prokuroram uz visātrāko un amata pēc jāpaziņo ordinariātam iepriekšējās izmeklēšanas rezultāti, pirmās instances spriedums, ja tāds ir taisīts, vai arī apelācijas instances spriedums.

Garīdznieka vai mūka apcietināšanas gadījumā ar tiem jāapietas ņemot vērā viņu garīgo un hierarchisko stāvokli.

Garīdznieka vai mūka sodīšanas gadījumā soda izciešana notiek atsevišķās telpās, kas atšķirtas no tām, kas nozīmētas lajiem, izņemot tajos gadījumos, ja ordinariāts izstūmis notiesāto no garīdznieka kārtas laju kārtā.

Paskaidrojot, savā kameras runā Musolini

uzsvēra, ka nav baznīcas tiesas Itālijā un ir tikai " forum civile ". Pie tam šinī pašā runā Musolini aizrādīja, ka Latvijas konkordats piešķir garīdzniekiem tiesības izciest no laicīgās tiesas piesprie - sto sodu klosterī, bet Polijas konkordats iet vēl tālāk, atļaujot baznīcai iepazīties ar procesa ak - tiem.

BAZNĪCAS, SVĒTKU DIENAS, LŪGŠANAS.

Dievkalpojumiem nozīmētās ēkas, saskaņā ar 9. pantu, ir brīvas no jebkādas rekvizīcijas vai okupācijas.

Ja nepieciešamības dēļ izrādītos sakarā ar publiskām vajadzībām nepieciešami ieņemt dievkalpoju - miem nozīmēto ēku, tad tai iestādei, kas gatavojas ieņemt ēku, iepriekš jāsazinās ar ordinariātu, ja tikai absolūtas steidzamības iemesli to nekavē. Tādā gadījumā iestādei tūlīt jāpaziņo ordinariātam par spertiem soļiem. Izņemot steidzamos nepiecieša - mības gadījumos, policijai, izpildot savu uzdevumu, nav atļauts ieiet dievkalpojumiem nozīmētās ēkās bez

iepriekšēja paziņojuma baznīcas iestādēm.

Nekādā gadījumā nav atļauts noplēst dievkalpojumiem nozīmētas ēkas, ja iepriekš nav dota baznīcas iestādes piekrišana. (10. p.)

Itālijas valsts atzīst arī baznīcas svīnāmās dienas, kuŗas uzskaitītas 11. pantā.

12. pantā noteikts, ka visās svētdienās un noteiktās svētku dienās baznīcās, kuŗas pārvalda kapituls, mesu celebrējošam priesterim, saskaņā ar liturgiskiem priekšrakstiem, jādzied lūgšana par Itālijas karaļa un Itālijas valsts labklājību.

RELIGIJAS IZPILDĪŠANA ARMIJĀ.

Religijas izpildīšanu armijā kārtu 13. un 14. panti.

Itālijas valdība paziņo Sv. Krēslam to personu vārdus, kas, pēc likumīgas iecelšanas, valsts armijā izpildīs armijas garīdznieku pienākumus. Sv. Krēsls paziņo Itālijas valdībai slepeni, kuŗus garīdzniekus viņš ir izraudzījis dvēseļu gana amatam armijā. Ja Itālijas valdībai pret šo izvēli ir iebildumi, tad

viņa to ziņo Sv. Krēslam un tas tad izvēl kādu citu personu.

Armijas ordinārijam piešķirta arķibīskapa pakāpe.

Armijas kapelana iecelšana notiek no Itālijas valdības puses uz armijas ordinārija priekšlikuma pamata.

14. pants nosaka, ka Itālijas aviācijas, sauszemes un jūras kara spēks bauda reliģiskā ziņā visas uz kanonisko tiesību pamata piešķirtās privilēģijas. Armijas kaplāņiem, attiecībā uz kara spēku, ir mācītāja tiesības. Viņi izpilda savu garīgo amatu zem armijas ordinārija jurisdikcijas.

Armijas ordinārijam ir arī jurisdiktīva vara pār visiem mūkiem, kas piekomandēti kara slimnīcām.

Arķibīskaps - armijas ordinārijs - stāv Romas Panteona baznīcas priekšgalā un kopā ar to sastāda kleru, kuram ir uzticēti dievkalpojumi minētā bazilikā. Šim kleram ir arī tiesības izpildīt visus tos dievkalpojumus ārpus Romas, kurus, saskaņā ar kanoniskiem likumiem, prasa valsts vai karaļa

nams.

Sv. Kresls ir ar mieru visiem baznīckungiem, no kuŗiem sastāv Panteona kapituls, piešķirt titulu " Protonotari ad instar, durante munere " 7) Viņus ieceļ Romas kardināls - vikārs uz Itālijas karaļa priekšlikuma pamata pēc iepriekšējas kandidātu paziņošanas.

Sv. Krēsls patur sev tiesības pārcelt diakoniju uz citu baznīcu. 8)

7) Protonotāri ir diezgan augstas kārtas prelati; viņu skaits ir ļoti ierobežots, un viņi apvienoti vienā koleģijā. Tie, kas dabon šo titulu, nepiederot pie koleģijas, saucas par protonotāri ad instar.

8) Panteons ir ar nosaukumu " Sv. Marija pie Mocekļiem " diakonija, t.i., viena no tām 32 Romas baznīcām, kur parasti par diakonu ieceļ kardinālu.

BAZNĪCAS APGABALI ITALIJĀ .

16. pantā abas līdzēju puses vienojušās par jauktas komisijas nodibināšanu, kas pārkārto - tu bīskapiju robežas pēc iespējas tā, lai tās sakristu ar provinču robežām. Pie tam paliek, ka Sv. Krēsls ierīkos diecēzi Carā (Zara - Dal - macijas piekrastē), un ka neviena teritorijas daļa, kas atrodas zem Itālijas karaļvalsts suverenitātes, nebūs padota bīskapam, kuŗa sēdāklis atrodas citai valstij padotā teritorijā un nevienas valsts diecē - zes robežas neaptvers citai valstij padotu terito - riju.

Tos pašus princīpus apņemas ieturēt arī attiecībā uz draudzēm, kas atrodas, vai kuŗas ierī - kos valsts pierobežas joslā.

Par diecēžu robežu grozījumiem, kuŗus iz - darīs nākotnē, lems Sv. Krēsls saziņā ar Itālijas karali, izņemot samērā mazus grozījumus, ja tie nepieciešami ticīgo labad.

Tādus noteikumus sastopam arī Latvijas konkordatā, kuŗa viens no galveniem mērķiem taisni

bija apvienot visus Latvijas katoļus zem viena Latvijas arhibīskapa, kas pirms tam nebija iespējams, jo atsevišķas Latvijas daļas bija padotas vairākiem bīskapiem ārzemniekiem, tā ka trūka katra vienība katoļu baznīcas pārvaldē.

17. pants nosaka, ka diecēžu grozījumus izvedīs pakāpeniski tad, kad paliks kāds bīskapa sēdeklis vakants. Samazinot diecēzes, tās nezaudē savus nosaukumus ne arī kapitulu, kaut arī diecēžu apvienošana notiek tādā veidā, ka viņu galvenais bīskapijas sēdeklis sakrīt ar provinces galvas pilsētu.

Minētais savienojums atstāj neaizkārtus visus diecēžu, baznīcu, kā arī tur atrodošos ciutu baznīcas iestāžu ienākumus, ieskaitot arī pabalstus, kurus tās saņem no Itālijas valdības.

Šie noteikumi bija Itālijas valdībai no ļoti liela svara, jo ar San-Žermenas (St. Germain) miera līgumā iegūtām teritorijām bija baznīcas pārvalde ļoti sadalīta, ko tagad varēja nokārtot Itālijas valdībai pieņemamā veidā.

Saskaņā ar 19. pantu arķibīskapu un bīskapu izvēla piekrīt vienīgi Sv. Krēslam. Pirms arķibīskapa, diecēzes bīskapa vai koadjutora ar sukcesijas tiesībām iecelšanas, Sv. Krēsls paziņos Itālijas valdībai izvēlēto kandidātu vārdus, lai pārliicinātos, vai no politiskā viedokļa valdība neceļ ierunas pret šo izvēli.

Šos soļus spers ar iespējamo ātrumu un slepenību, tā kā izvēlētās personas vārds paliks slepenībā līdz iecelšanai⁹).

20. pants nosaka, ka pirms amata pienākumu uzņemšanas bīskapi nodod valsts galvas (Capo dello Stato - karalim, ne Capo del governo - valdības galvai - Musolini) rokās uzticības zvērestu sekošā formā :

" Es zvēru un apsolu Dieva priekšā un pie svētā Evangelija kā tas pienākas bīskapam, uzticību Itālijas valstij. Es zvēru un apsolu respektēt Karali un uz Valsts Satversmes pamata nodibināto valdību un gādāt par to, lai garīdzniecība viņus

respektētu. Es zvēru un apsolu bez tam, ka nepiedalīšos nekādās sarunās un apspriedēs, kas varētu kaitēt Itālijas valstij vai sabiedriskai kārtībai, un ka es man padotai garīdzniecībai neļaušu tādu piedalīšanos. Rūpēs par Itālijas valsts labklājību un interesēm, es centīšos novērst katru kaitējumu, kas viņu varētu apdraudēt."

21. pants nosaka garīdznieku iecelšanas kārtību. Iecelšana notiek no baznīcas iestāžu puses.

To vārdus, kuŗus iecel par draudzes garīdzniekiem, baznīcas iestāde slepeni paziņo Itālijas valdībai, un šī iecelšana nevar stāties spēkā pirms 30 dienu notecēšanas. Šinī laikā Itālijas valdība, ja viņai ir svarīgi iemesli, var celt iebildumus pret iecelšanu, paziņojot šos iemeslus; un ja domstarpība turpina pastāvēt, nodot šo lietu izšķirt Sv. Krēslam.

Ja izrādās, ka ir svarīgi iemesli, kuŗu dēļ kāda garīdznieka palikšana draudzē šķiet kaitīga, tad Itālijas valdība paziņo šos iemeslus ordinārijam

un viņam triju mēnešu laikā, saziņā ar Itālijas valdību, jāspēj attiecīgi soļi. Gadījumā, ja vienošanās starp ordināriātu un valdību nav iespējama, Sv. Krēsls nodod jautājuma izšķiršanu galīgi diviem garīdzniekiem un diviem valdības ieceltiem delegātiem.

22. pants runā, ka par garīdzniekiem nevar iecelt tādus garīdzniekus, kas nav Itālijas pavalstnieki.

Diecēžu un draudžu garīdzniekiem jāpārvalda itaļu valoda. Vajadzības gadījumos viņiem var būt piekomandēti koadjutori, kuri pārvalda itaļu valodu un saprot un runā vietējo valodu, lai pēc baznīcas noteikumiem varētu sniegt garīgo atbalstu ticīgiem viņu valodā.

Šeit baznīcas tiesības ir daudz šaurākas, nekā viņas ir piešķirtas Latvijas konkordatu 12. pantā, kur arķibīskapam ir tiesības aicināt pēc vajadzības no ārzemām garīdzniekus.

Šie noteikumi būtu bijuši no svara Itālijai pēc kara pievienotām provincēm. Bet līgumā tās nemaz vairs nav minētas.

23. pants nosaka, ka šie iepriekšējie panti (16.,17.,19.,20.,21.,22. pp.) neattiecas uz Romu & suburbikārām bīskapijām.

Ar to ir arī jāsaprot, ka gadījumā, ja Sv. Krēsls pārkārtos minētās bīskapijas, paliks ne-grozīti valsts piešķirtie bīskapiju ienākumi (mense).

24. pants atceļ " exequatur " un karalisko " placet ", kā arī visus ķeizariskos un karaliskos nozīmējumus draudzes ganu vai citu baznīcas amatu iecelšanām visā Itālijā, izņemot tos, kas paredzēti 29. pantā.

25. pantā Itālija atsakās no karaliskā patronāta priekšrocībām attiecībā uz augstākiem un zemākiem beneficijiem. Atcelta ir arī augstāko un zemāko beneficiju regalija.

Atcelta ir arī pensiju nolūkiem apgrūtinātā kādreizējo abu Sicīliju karaļvalsts provinču trešdaļa. Attiecīgas saistības izbeidz apgrūtināt Itālijas valsti un no tās atkarīgās pārvaldes.

26. pants nosaka, ka augstāko un zemāko beneficiju valdītāju iecelšana, kā arī to iecelšana,

kas uz laiku pārvalda vakantu krēslu un vakantu beneficiju, stājas spēkā ar iecelšanas dokumenta datumu, un to paziņo oficiāli valdībai.

Kanonisko tiesību noteikumi kārtos vakances laikā pārvaldīšanas un lietošanas ienākumus.

Sliktas pārvaldīšanas gadījumā Itālijas valdībai ir tiesības pēc iepriekšējās vienošanās ar baznīcas iestādēm sekvestrēt beneficiju temporālijas un vīpu tīratlikumu nodot to valdītājam, bet ja tāda nav, tad beneficijai pašai par labu.

Saskaņā ar 27. pantu, Sv. Krēslam nodotas bazilīkas Svētā Mājas Loreto, Asises Sv. Franciska un Sv. Antonija Padovā ar visām ēkām un piederumiem, izņemot tām, kurām ir tīri laicīgs raksturs. Sv. Krēsls tās pārvalda pilnīgi brīvi. Tāpat brīvas no jebkādas valdības iejaukšanās un pārgrozījumiem ir visas citas Sv. Krēsla pārvaldītās iestādes Itālijā, kā arī misiju kolēģijas. Tomēr katrā ziņā paliek spēkā Itālijas likumi attiecībā uz juridisko personu īpašuma iegūšanu

Attiecībā uz īpašumiem, kas pieder augš-

minētām bazilikām, nodibinās jauktu komisiju, lai tos sadalītu, ievērojot trešo tiesības un minētās tīri laicīga rakstura dotācijas

Citu baznīcu civilo pārvaldi atvietos ar brīvu baznīcas iestādes pārvaldi, izņemot īpašumu sadalīšanas gadījumos, kā tas aizrādīts iepriekšējā punktā.

28. pants nosaka, ka lai nomierinātu sirdsapziņas, Sv. Krēsls pilnīgi atteiksies no to īpašumu atprasīšanas, kas saskaņā ar Itālijas likumiem ir nodobānājušies uz baznīcas īpašumiem.

Šinī sakarā Sv. Krēsls dos rīkojumus ordināriātiem.

Tādā veidā savā laikā konfiscētie īpašumi netiek atdoti baznīcai atpakaļ, un viņai jāsamierinās ar šādu stāvokli.

29. pantā Itālija apņemas pārbaudīt visus savus likumus, kas attiecas uz baznīcas lietām, kā arī viņus grozīt un papildināt, lai tos saskaņotu ar principiem, kas izriet no noslēgtā līguma ar Sv. Krēslu.

Abas augstās līgumslēdzēju puses vienojušās par sekojošo:

a) uzturēt spēkā no Itālijas valdības piešķirtās juridiskās personas tiesības līdz šim atzītajām baznīcas iestādēm (Sv. Krēsls, kapituls, semināri, draudzes), piešķirt šo personību arī dievkalpojumiem atvērtām baznīcām, kurām tādas vēl nav, ieskaitot savā laikā likvidētās iestādes; pēdējām vienojās piešķirt renti, kuŗas viņām pašlaik noteic kultūras fonds.

Izņemot 27. panta noteikumus, administratīvās padomes, kur viņas arī nebūtu un kāds nosaukums viņām nebūtu, arī gadījumā, ja viņas sastāv pilnīgi vai pa lielākai daļai no lajiem, nedrīkst iejaukties dievkalpojuma lietās. Locekļu iecelšana notiek šajā ār baznīcas iestādēm.

b) Juridisko personību piešķir arī tiem no Sv. Krēsla apstiprinātiem mūku ordeņiem ar vai bez solījuma, kuŗu sēdekļi atrodas valstī un tur to juridiski un faktiski pārstāv personas, kas ir Itālijas pavalstnieki un kas dzīvo Itālijā.

Bez tam, ja šie noteikumi ievēroti, valsts

un viņas koloniju robežās tiek piešķirta juridiska atbildība to Itālijas mūku ordeņu provincēm, kam galvenais sēdeklis ir ārpus Itālijas.

Tāpat piešķir juridisku personību ordeņu namiem, ja viņiem ar īpašiem noteikumiem piešķirtas iegūšanas un valdīšanas tiesības.

Beidzot piešķir juridisku personību ordeņu savienību generalātiem un prokuratūrām, kaut arī tās būtu ārzemju.

Tās ordeņu savienības un ordeņu nami, kuriem jau ir juridiskas personība, patur viņu.

Akti, kas attiecas uz nekustamu īpašumu pārņemšanu, kas jau atrodas ordeņu savienību valdījumā, no tagadējiem nomināliem īpašniekiem uz savienību, ir brīvi no nodokļiem.

c) Brālībām ar pilnīgi vai daļai kultūrāliem mērķiem neparedz pārgrozījumus attiecībā uz mērķiem, un viņu darbība un pārvalde ir padota baznīcas iestādēm.

d) Pielaiž reliģiskus nodibinājumus, ja ir noteikts, ka viņi atbilst iedzīvotāju reliģiskām va -

jadzībām un no tiem valstij neceļas finansieli izdevumi. Šie noteikumi piemērojami arī uz jau faktiski pastāvošiem nodibinājumiem.

e) Baznīcas īpašumu civilās pārvaldēs, kas pastāv uz likuma pret baznīcas īpašumu pamata, puse no valdes locekļiem sastāv no tādām personām, kuŗas nozīmē baznīcas iestādes. Tas pats attiecas arī uz reliģijas fondiem jaunās provincēs.

f) No baznīcas vai ordeņu savienību iestādēm līdz šim izdarītie akti, neievērojot civillikumus, ja ordinārijs triju gadu laikā pēc šī konkordata spēkā stāšanās iesniedz lūgumu, var tikt no Itālijas valsts atzīti un iegūt tiesisku spēku.

g) Itālijas valsts atteicas no privilēģijas izņemt galma garīdzniekus, no baznīcas jurisdikcijas visā Itālijā, izņemot tos garīdzniekus, kas kalpo Sv. Miroņa Auta baznīcā Turinā, Supergas baznīcā, Sv. Sviedru Auta baznīcā Romā un suverena un prinču pils kapelēs, pie kam visas nozīmēšanas un iecelšanas kārtojamas pēc iepriekšējo pantu noteikumiem. Īpaša komisija rūpēsies par to, lai katrai

galma bazilikai un galma baznīcai būtu piešķirta dotācija pēc tiem noteikumiem, kādi ir parādzēti 27. pantā svētceļotāju baznīcām.

n) Ievērojot visus atvieglojumus nodokļu ziņā, kurus līdz šim piešķīra Itālijas likumi par labu baznīcai, reliģiskos un kults mērķus nodokļu ziņā pielīdzinās labdarības un izglītības mērķiem. Atcelts tas ārkārtējais 30% nodoklis, kas ievests ar 1867.gada 15. augusta likuma 18. pantu (N 3848), piedalīšanās kvote pēc 1866. gada 7. jūlija likuma 31. panta (N 3036) un 1867.gada 15. augusta likuma 20. panta (N 3848), tāpat atcelts nodoklis par beneficiju dotāciju muižu lietošanai - augļu pemsanu, pāreju un citu 1923.gada 30. decembra karaliskā kodeksā (3270) minēto baznīcas vietu pāreju, un arī nākotnē izpaliks jebkāda nodokļa ieviešana, kas apgrūtinātu baznīcas īpašumus.

Profesiju un patentu nodoklis, kas ievests ar 1923. gada 15. novembrā karalisko dekretu N 2538, kas atvietoja uzņēmumu un atkalpārdošanas no-

dokli, netiek attiecināts uz garīdzniekiem viņu garīgā amata izpildīšanas dēļ, tāpat arī neņems no viņiem kādu citu nodokli.

1) Garīgo tērpu vai mūku ordeņa tērpu valkāšana lajiem vai garīdzniekiem un mūkiem, kuriem ar galīgo baznīcas iestāžu spriedumu ir noliegta to valkāšana un ja tas ir oficiāli paziņots Itālijas valdībai, ir noliegta un tiek sodīta ar tiem pašiem sodiem, kuri ir paredzēti par pretlikumīgu militāro tērpu valkāšanu.

BAZNĪCAS ĪPAŠUMU PĀRVALDE .

Kārtējo un ārkārtējo baznīcas iestādēm vai reliģiskām savienībām piederošu īpašumu pārvaldīšana notiek, saskaņā ar 30. pantu, vienīgi zem baznīcas iestāžu uzraudzības, izslēdzot jebkādu iejaukšanos no Itālijas valsts puses, bez pienākuma pakļaut nekustamus īpašumus konverzijai.

Itālijas valsts atzīst baznīcas iestādēm un reliģiskām savienībām spēju iegūt īpašumus, ievē-

rojot ierobežojumus, kurus paredz civilīkumi attiecībā uz īpašumu iegūšanu no juridiskām personām.

Itālijas valsts apņemas arī turpmāk, kamēr nenolīgs ar jaunu vienošanos, baznīcas trūkumus novērst ar pabalstu piešķiršanu. Tie izmaksājami tādos apmēros, kas pēc vērtības nav zemāki par tiem, kurus paredz spēkā esošie likumi.

Ievērojot to, minēto baznīcu pārvaldēs darījumus un līgumus, kas pārsniedz vienkāršās pārvaldes robežas, noslēdz zem Itālijas valdības uzraudzības un atbrīvošanas gadījumā notiek īpašumu pārņemšana valdības pārstāvja klātbūtnē; sastāda arī attiecīgu protokolu.

Augšminētai uzraudzībai (intervencijai) nav padoti suburbisko bīskapiju ienākumi (mense), kapitula manta un Romas draudžu ienākumi minētās bīskapijās.

Ievērojot šās piemaksas, ienākumu augstums, kurus saņem no minētām menzām un kapitāliem, būs saredzams no deklarācijas, kuru ik gadus sniedz

uz savu atbildību diecēzes suburbiskārie bīskapi un Romas pilsētā kardināls - vikārs.

31. pants nosaka, ka jauna baznīcas vietu ierīkošana un reliģisku apvienību nodibināšana notiek no baznīcas iestāžu puses saskaņā ar kanonisko tiesību priekšrakstiem. Viņu atzīšana attiecībā uz civilām sekām notiek no civilām iestādēm.

Atzīšanu un pilnvarošanu, ko paredz konkordats, izved saskaņā ar 32. pantu pēc civiltiesiskiem noteikumiem, ko jānosaka ar konkordatu un valsts līgumu.

Pēc 33. panta sv. Krēsla rīcībā atstātas katakombas Romā un citās Itālijas daļās ar pienākumu rūpēties par viņu aizsardzību, uzturēšanu un saglabāšanu.

Viņš tādēļ var, ievērojot valsts līgumus, un neaizkaļot trešo tiesības, izdarīt izrakumus un pārvietot svēto ķermeņus.

NOTEIKUMI PAR LAULĪBU .

Kā zināms, katoļu baznīca laulību uzskata par sakramentu, tādēļ ir pilnīgi saprotams, ka baznīca uzstājas par to, lai Itālija ievestu atkal kanonisko laulību. Saskaņā ar šo arī 34. pants nosaka, ka Itālijas valsts atzīst, ka laulības institūtam, kā ģimenes pamatam, atkal jādod cieņa, saskaņoša ar katoliskām tautas tradīcijām; pēc kanoniskām tiesībām kārtotai laulībai piešķir arī civilo efektu. Minētā veida laulību uzsaukums notiek kā draudzes baznīcā, tā arī dzimtsarakstu nodaļā. Tūlīt pēc laulības noslēgšanas garīdznieks paskaidro laulātiem laulības civilo nozīmi, nolaset priekšā civillikumu pantus, kas kārtot laulāto pienākumus un tiesības, un sastāda laulības noslēgšanas aktu, kurā norakstu viņš iesniedz piecu dienu laikā pašvārdības iestādē, lai to ievestu dzimtsarakstu grāmatās.

Baznīcas tiesām un centrālorgāniem piekrīt laulības spēkā neesamības atzīšana un noslēgtas, bet neizpildītas laulības atcelšana.

Piemērotus mērus un spriedumus, tiklīdz viņi

2

ir galīgi, pārnes uz augstāko signatūras tiesu, kas tos pārbauda attiecībā uz tiesneša piekritību, partu izsaukšanu, likumīgu pārstāvību un partu izpildīšanu un arī to, vai ir ievēroti visi kanonisko tiesību priekšraksti.

Minētos mērus un galīgos spriedumus kopā ar attiecīgiem signatūras tiesas dekretiem nosūtīta attiecīgai vietējai valsts apelācijas tiesai, kas viņus ar sēdē pasludināto spriedumu padara izpildāmus attiecībā uz civilām sekām un rūpējas par to, lai ievestu ierakstu attiecīgos dzimtsarakstu reģistros.

Attiecībā uz personīgo atdalīšanu (separazione personale) prasību, Sv. Krēsls piekrīt tam, ka par to lems civilā tiesa.

Tad pēc konkordata, baznīcas kanoniskā laulība gan ieguva pirmo vietu, bet ne vienīgo. Blakus kanoniskai laulības formai palika vēl civilā forma. Ar to var arī konstatēt, ka katoļu baznīcas uzvara nebija galīga. Līdzīgi noteikumi kā Itālijā pastāv arī daudzās citās valstīs, kur blakus baz-

nīcas laulībai ir vēl civilā forma, kā tas ir Latvijā, Dānijā, Anglijā, Jugoslāvijā, Lietuvā, Polijā, Norvegijā un citās valstīs, kamēr Austrijā pirms kara laulības civilā forma bija domāta tikai nekatoļiem un personām bez ticības - ateistiem. Tādu stāvokli baznīca Itālijā neieguva. Tomēr arī tas viņai bija liels panākums, salīdzinot ar laikiem pirms konkordata.

Savā runā deputātu kamerā tieslietu ministrs Roko (Rocco) par šiem laulības noteikumiem izteicās, ka gan katram pavalstniekam ir dota iespēja izvēlēties attiecīgu laulības formu, tomēr nav šaubu, ka morāliski un savas reliģiskās pārliecības priekšā katrs katolis, dodoties laulībā, noslēgs viņu kanoniskā formā. Bet tiesiski uz to neviens viņu nevar piespiest.

Itālijas tiesībās reliģija nedod pilsoņiem speciālu tiesisku stāvokli, tādēļ visas laulības formas, kas atzītas no likuma, viņiem ir iespējamās. 10)

10) sal. L'Europe nouvelle, 1929.g. Nr.594. 907. lpp.

Tad juridiski katrs ir brīvs formas izvēlē, bet faktiski tomēr lieta ir zināmā mērā ci-tāda. Ja kāds katolis noslēdz civilo laulību, tad katoļu baznīca viņu ipso iure, saskaņā ar kanonis-kiem likumiem, izslēdz. Tādā veidā arī Itālija at-zīst divas sistēmas. Pirmā ir baznīcas laulība ar visām sekām attiecībā uz noslēgšanu un izbeigšanu. Likumīgi noslēgta un izpildīta laulība ir nešķīša - ma, ja tā ir noslēgta pēc kanoniskām tiesībām. To var šķirt tikai nāve. Tā tad laulātie var būt šķir-ti tikai no galda un gultas laulības pārkāpšanas dēļ, un ja to prasa reliģija, gods, veselība vai drošība.

Noslēgtu, bet neizpildītu laulību var ar pāvesta atļauju uz pieprasījumu šķirt.

Turpretīm civilo laulības formu 34. panta noteikumi atstāj neskārtu, un tā ir padota civiltie-siskām normām. Viņu var arī šķirt.

SKOLA UN TICĪBA .

Katoļu baznīca uzskata par īsto, vienīgi savu ticību un tura par pienākumu uzturēt tīri kristīgo ticību un izplatīt viņu neatkarīgi no katras laicīgās varas. Tādēļ arī viņai pie konkordatu noslēgšanas skolas jautājums varbūt visvairāk stāv pie sirds. Tomēr pat viskatoļiskākās valstīs jaunākos laikos baznīcai nav izdevies panākt monopolstāvokli, kaut gan daudzās valstīs katoļu baznīcai ir piešķirtas ļoti plašas tiesības. Tā arī 1929. gada 11. februāra konkordats no 35. - 39. pantam kārtoti baznīcas attiecības pret skolu. Ja arī nav piešķirtas baznīcas skolām privilēģijas, tad tomēr viņas ir pilnīgi pielīdzinātas savās tiesībās valsts skolām. Tā 35. pants nosaka, ka paliek spēkā noteikumi no baznīcas vai reliģiskām iestādēm vadītās vidusskolās. Noliktie valsts pārbaudījumi ir pēc tiesībām pilnīgi pielīdzināti pārbaudījumiem valsts vidusskolās.

Bez tam 36. pants taisnā uzsver, ka Itālija atzīst, ka ticības mācība ir publiskās mācības pamats un virsotne, pie tam tādā formā, kāda atbilst

katoļu tradīcijām. Itālija tādēļ piekrīt tam, ka publiskās pamatskolās iesārto ticības mācību turpinās attīstīt arī vidusskolās pēc noteiktas mācības programmas, par kuru vienojušies Sv. Krēsls un Itālijas valsts. Ticības mācību pasniedz skolotāji un profesori, kas ir garīdznieki un mūki un kuriem ir baznīcas iestāžu piešķirtas tiesības. Ja ar to ir par maz, tad to var pasniegt arī skolotāji un profesori laji, kuriem no diecēzes ordinariāta ir izdota īpaša atļauja ar apliecinājumu par viņu derīgu - mu šīnī darbā.

Atļaujas atsaukšana no ordinariāta puses pati par sevi atņem tiesības pasniegt ticības mācību.

Ticības mācības pasniegšanai lietojamas tikai baznīcas iestāžu pielaistās grāmatas.

Gan baznīca prasīja, lai arī augstskolās būtu ticības mācība obligatoriska, tomēr par to nevarēja vienoties ar valdību.

Attiecībā uz ticības mācību vidusskolās Musolini savā 1929. gada 13. maija runā uzsvēra, ka

ar fašisma mācību, ka baznīca iespaidotu pārāk stipri jaunatnes audzināšanu.

Neskatoties uz to, ka Musolini ir ticīgs un saprot kristīgās ticības mācības lielo nozīmi, tomēr viņš sludina, ka jaunatne jāaudzina fašisma garā un ticībā uz Itāliju un viņas lielo misiju. Viņš paziņoja, ka jaunatnes audzināšanai jābūt fašisma rokās un šinī punktā viņš būšot nepiekāpīgs. Tomēr viņš arī negrib, ka jaunatne izaugtu bez ticības un bez Dieva, un tādēļ saskaņā ar 37. pantu ir noteikts, ka fiziskās audzināšanas institūtu vadītājiem, militārās apmācības vadītājiem, avangardistu un balillas vadoņiem laiks jāsadala tādā veidā, lai viņiem uzticētā jaunatne varētu svētdienās un svināmās dienās pildīt savus kristīgos pienākumus.

Līdzīgi izturēsies politisko skolu vadītāji varbūtējos sapulču gadījumos svētdienās un svināmās dienās.

Katoliskās Svētās Jēzus Sirds universitātes (Milānā) un viņai padotā skolotāju institūta "Maria Immacolata" profesoru iecelšana padota, saskaņā

ar 38. pantu, Sv. Krēsla apstiprināšanai. Šīs apstiprināšanas nolūks ir tas, lai no morāles un reliģijas viedokļa nebūtu nekādu iebildumu.

39. pants nosaka, ka universitātes, semināri (diecēžu, starpdiecēžu vai reģionālu priesteru un zēnu semināri), akadēmijas, kolledžas un citas iestādes garīdznieku audzināšanai un izglītošanai arī turpmāk padotas Sv. Krēslam bez jebkādas iejaušanās no valsts puses.

BAZNĪCAS ATZINĪBAS .

Teoloģijas doktora gradu, kuŗu piešķīrusi Sv. Krēsla atzīta universitāte, atzīst arī Itālijas valsts. Tāpat atzīst tos diplomus, kuŗus iegūst pie Vatikāna pilsētas bibliotēkas un arķīva ierīkotās skolās par paleografiju, arķivistiku, dokumentu diplomātiku. (40. pants.)

Itālija atļauj valstī un kolonijās nēsāt pāvesta ordeņa nozīmes pēc ievēšanas piešķiršanas sarakstā, kas notiek pēc ieinteresētās personas rakstiska lūguma iesniegšanas kopā ar diplomu. (41. pants)

Italiija piekrīt ar karalisko dekretu atzīt no pāvesta piešķirtos muižniecības titulus, kā tos, kas piešķirti pēc 1870. gada, tā arī tos, kas piešķirami nākotnē. Būs nozīmēti gadījumi, kad minētās atzišanas atbrīvotas no nodevām.

KATOLISKĀ AKCIJA (AZIONE CATTOLICA ITALIANA).

Italiijas valsts 43. pantā atzīst Italiijas katoliskai akcijai (Azione Cattolica Italiana) padotības organizācijas, cik tālu tās attīsta savu darbību saskaņā ar Sv Krēsla rīkojumiem ārpus katras politiskās partijas, tiešā padotībā baznīcas hierarhijai, lai izplatītu un izvestu dzīvē katoliskos pamatprincipus.

44. pants nosaka, ka Sv. Krēsls no jauna, noslēdzot šo konkordašu, aizliedz Italiijas garīdzniekiem un mūkiem pierakstīties vai cīnīties kaut kādā politiskā partijā.

Šie abi panti ir tādā ziņā ļoti svarīgi, ka viņi stingri nosaka, ka baznīca un viņas vadītās organizācijas nedrīkst piedalīties partiju dzīvē.

Baznīcai ir tik liels un cēls uzdevums, kas stāv tik augstu, ka tas nav savienojams ar politisko partiju cīņu zemiskumu. Pēc Itālijas pašreizējās iekārtas baznīcas iejaukšanās politiskā dzīvē nekādā ziņā nebūtu pielaista un tāda novestu pie baznīcas apspiešanas un apkaņošanas, kā tas notiek citās valstīs.

Tālredzīgi un gudri tādēļ arī pāvests atteicas no jebkādas politikas un cenšas pilnīgi objektīvi savu lielo katoļu pasaules gana misiju.

Kā noslēgums 44. pants nosaka, ka ja gadījumā radīsies iztulkošanas grūtības, Sv. Krēsls un Itālija kopējā vienošanās atradīs draudzīgu atrisinājumu.

45. pants nosaka, ka konkordats stājas spēkā pēc ratifikāciju dokumentu apmaiņas kopā ar valsts līgumu, kas atrisina " Romas jautājumu " !

No tā momenta Itālijā izbeidzas veco konkordatu noteikumi ar agrākām Itālijas valstiņām.

Austrijas likumi, Itālijas valsts likumi, reglamentī, rīkojumi un dekreti, cik tālu tie runā

pretīm šī konkordata noteikumiem, uzskatāmi par spēku zaudējušiem.

Konkordata izvešanas sagatavošanai nodibinās tūlīt pēc viņa parakstīšanas komisiju, kuras locekļus nozīmēs abas augstās līdzēju puses.

Laterana līguma rakstam nav vajadzības raksturot, bet to jau raksturo 70 gadu ilgā pieredzē un tā bija nepārtraukta darbu rezultāts, pie kuras cīnījās daudzas valstis. Šis tas ir Laterana līguma spēks, ka viņi nebija radīti vienā laikā.

Viņi bija izstrādāti ilgā laikā un ilgā pieredzē. Tāpat šis periods nosaukums, kas raksturo ar Vatikāna kopulu 1870. gadā un strādā savu turpinājumu līdz šim. Tāpat šis periods ir "Codex juris Canonici" 1917. g. un pēc tam veiktas.

LATERANA LĪGUMA NOVĒRTĒJUMS.

Šeit ir Laterana līguma, pāvesta parādīšanās savas lielas politiskās un valstiskās spējas.

Šeit ir arī raksturojums par šīs līguma raksturu, bet vien ir arī starptautiska nozīme. Tādā veidā arī raksturo šīs līguma raksturu.

Šeit ir raksturojums par šīs līguma raksturu, no vienas puses raksturo šīs līguma raksturu, kas raksturo savas raksturu. Raksturojums raksturo šīs līguma raksturu, kas raksturo šīs līguma raksturu. Raksturojums raksturo šīs līguma raksturu, kas raksturo šīs līguma raksturu.

Laterana līguma formulai nav nejaušs raksturs, bet to jau radīja 70 gadu ilgie piedzīvojumi un bija nepārtrauktu sarunu rezultāts, pie kam eliminēja dažādus atrisinājumus. Un tas ir Laterana līguma spēks, ka viņš nebija radīts vienā laikā. Viņš bija it kā liela katoļu baznīcas likumdošanas perioda noslēgums, kas iesākās ar Vatikana koncilu 1870. gadā un atrada savu turpinājumu lielajā likumdošanas darbā "Codex iuris Canonici" 1917. g. un pēckara konkordatos.

Noslēdzot Laterana līgumu, pāvests parādīja savas lielās politiskās un valstiskās spējas.

Noslēgtajiem aktiem nav tikai iekšpolitisks raksturs, bet tiem ir arī starptautiska nozīme. Tādēļ arī akti jānovērtē no šiem abiem viedokļiem.

Kad pacēlās jautājums izlīgt ar Vatikanu, no visām pusēm pacēlās balsis, kas izteica savas bažas. Risordžimento piekritēji baidījās no pārāk liela baznīcas iespaida. Katoļu interešu aizstāvji atkal uztraucās par to, ka pāvests pārāk stipri nosvērsies uz Itālijas valdības pusi un līdz ar to

zaudēs savu universālo raksturu.

Domājot par ārpus Itālijas dzīvojošiem katoļiem, pacēlās jautājums, vai Laterana līguma sekas neatsauksies uz tiem nelabvēlīgi. Vai tad nebūs pārāk tuvas attiecības starp pāvestu un Itāliju un, līdz ar to, nebūs apdraudēts katoļu baznīcas universālais raksturs ?

Pāvesta " gūstu " varēja uzskatīt vairāk par fiktīvu, kas ar laiku zaudēja savu psiholoģisko iespaidu. Pēdējos 400 gados itāļi jau tā bija guvuši pārsvaru, un līdz ar to atkrita iebildums, ka saistība ar Itāliju būtu stiprāka nekā tā jau bija.

Katoļu baznīca savā dogmā ir stingra un nepieņemama, kamēr savā administrācijā viņa katrā laikā ir ar mieru izvest zināmas reformas, kuŗas prasa laiks un apstākļi. Tas arī ir viens no tiem daudzajiem iemesliem, kāpēc katoļu baznīca paturēja savu universālo stāvokli.

Bet ārpus Itālijas dzīvojošo katoļu acīs pāvests šķita brīvs tik ilgi, kamēr viņš ar Itālijas valdību atradās naidīgās attiecībās. Radās bailes, ka

tas pēc Laterana līguma noslēgšanas grozīsies. Bet jāņem vērā apstākļi, kādi valdīja Itālijā, un Musolini būtu pēdējais, kas tādām uzskatām piekristu.

Ja pāvests Pījs IX. 1848. gadā izsauca: "Arī austrieši ir mani bērni," tad Pījs XI. jau nekādā ziņā nevarēja teikt: "Visi ir mani bērni, izņemot itāļus."

Saprotams, ka Itālijas tauta pāvesta un valsts vienošanos no visas sirds apsveica un bija priecīga par to, ka starp baznīcu un valdību bija noslēgts miers. Ar Laterana līguma noslēgšanu iesākās Itālijā jauna era, kur divas suverenas varas vistuvākos kaimiņos stājas tuvos un labos sakaros. Katra no šīm varām sapratusi, ka saprašanās un vienošanās ceļš ir vienīgais, kas abām var nest svētību un labumu.

Ko daudzas partiju valdības nevarēja panākt, to Musolini un fašisms panāca samērā īsā laikā.

Bet par šo miera izlīgumu viņš prasīja no baznīcas, lai tā atteiktos no politikas.

Fašisms pats nav tikai politiska partija vien, bet tas ir arī pasaules uzskats politiskā laukā, kas necieš nevienu citu politisku ideologiju sev blakus. Tādēļ saprotams, ka tādos apstākļos kaut kādi politiski orientēta baznīca būtu uzskatāma par ienaidnieci. Katrai pusei, t.i., fašismam un baznīcai ir piešķirta sava sfaira, un lai neizceltos konflikti, jau no paša sakaru atjaunošanas sākuma arī vienojās, ka baznīca atturēsies no jebkādas politikas. Tā bija liela piekāpšanās no baznīcas puses, jo viņa tik viegli nagribēja atteikties no tās politiskās lomas, kuŗu tā bija spēlējusi gadu simteņiem ilgi.

Neapmierināta baznīca palika ar viņai piešķirto lomu audzināšanā.

Pēc baznīcas uzskatiem audzināšana pieder pirmām kārtām ģimenei un baznīcai, bet ne valstij. Valsts nedrīkst pārāk daudz iejaukties pilsoņu personīgajā dzīvē. Valsts uzdevums ir gādāt līdzekļus un palīdzēt tur, kur atsevišķais ar saviem spēkiem ir pārāk vājš un netiek pats galā. Bet valsts

tagadējos apstākļos cenšas aptvert visu cilvēka dzīvi no šūpuļa līdz kapam.

Baznīca uzsvēra, ka valstij nav tiesības uzsūkt, aprīt un iznīcināt ģimenes dzīvi. Tas būtu absurds un pret dabīgi, jo ģimene ir pirmatnēja šūniņa un tā bija pirms sabiedrības un valsts. Ka valsts būtu viss, tam baznīca patiesībā nepiekrīt un tādēļ cenšas darīt dvēseļu labā visu iespējamo, un tādēļ viņa arī bija tik piekāpīga.

Neslēpjot savas bēdas, par to izteicās arī pāvests savā 1929. gada 14. maija runā paskaidrojot, ka var gan ar baznīcu vest sarunas, bet ir lietas, kuŗas pēc dabas neviens nevar grozīt, kā piemēram to, ka $2 \times 2 = 4$ un tā nav neviena vaina, ka tas nav 3, 5, 6, vai 50. Bet ja ir jāglābj dvēsele vai jāaizkavē kāds lielāks ļaunums, tad baznīcai netrūkst drosmes vest sarunas kaut pat ar velnu personīgi.¹⁾

Tādas dabas apsvērumu dēļ, baznīca arī piekāpās un vienojās ar valdību. Tā no savas pu-

¹⁾ Sal. L' Europe nouvelle, 1929.g. 594. 916. lpp.

ses piekrita jaunatnes reliģiskai audzināšanai, un uz tāda pamata izauga kompromiss, kas tomēr nesa labus augļus. Tagad var novērot, ka garīdznieki piedalās jaunatnes sapulcēs un vada jaunatni kopā ar laicīgiem audzinātājiem pretīm gaišai nākotnei.

Saskaņa izpaužas vispār tagadējā Itālijas dzīvē. Itāļi ir laimīgi, ka konflikts starp baznīcu un valsti ir izbeidzies un visiem liekas, ka tas pat nekad nav bijis, vai arī ir tikai pagātnes murgs, kas jācenšas pēc iespējas ātri aizmirst.

Tagad katra puse cenšas pacelt otras autoritāti apzinoties, ka līdz ar to ceļ arī savu autoritāti. Un tas ir pilnīgi saprotams, jo ja cilvēkam atņem ticību vienai autoritātei, tad netieši un neapzinīgi tas sagraus pamatus arī cieņai pret citām autoritātēm. Tādēļ arī saprotams, ka ticīgi cilvēki ir labi pavalstnieki, jo viņi pieraduši raudzīties uz augšu.

Bija liela māksla radīt Itālijā to lielo vienību starp baznīcu un valsti, kāda tur valda tagad. Tas varēja notikt galvenām kārtām pateicoties

tam apstāklim, ka abu pušu priekšgalā stāvēja tik izcilas personības, kādas ir Pijs XI. un Musolini.

Pijs XI., pirms viņš kļuva par pāvestu, apceļoja daudz valstis, piedalījās daudzās sarunās ar valstīm un tādēļ viņš bija tā plašā vēriena vīrs, kas bija spējīgs atrisināt to, kas citiem nebija iespējams izdarīt.

Arī Musolini nopelni šeit nav mazāki. Saprotot, ka bez miera ar baznīcu viņš nekad nesasnies savu mērķi - Itālijs varenību, viņš centās par katru cenu izlīgt ar pāvestu.

Viņš ļoti labi zināja, ka līdz ar izlīgumu fašisms iegūs Itālijā ļoti lielu morāliskā spēka pieaugumu. Katrā ziņā viņam bija skaidrs, ka ar šo līguma parakstīšanu viņš iegūs agrākos ie-
naidniekus par sabiedrotiem, un tas viņu vēlreiz pamudināja noslēgt mieru.

Laterana līgums deva abām pusēm ļoti daudz.

Drīz pēc līguma parakstīšanas Itālijas valdība 1929. gada 27. maijā, pieskaņojot un iz-

vedot viņa noteikumus, izdeva veselu virkni likumu, kas kārtu līguma izvešanu dzīvē.

Laterana līgumam ir liela nozīme ne tikai iekšpolitiski, bet arī starptautiskā ziņā.

Pāvests kļuva atkal par suverenu.

Pāvests kā baznīcas galva un baznīcas valsts galva apvienoja divas augstas, neatkarīgas funkcijas vienā personā. Kas kļuva pāvests, tas kļuva automātiski arī valsts galva.

Daudz domstarpību bija par to, vai pēc 1870.g. noteikumiem pāvests vēl palika starptautisko tiesību subjekts. Šeit domas stipri šķīrās, jo pa lielāku daļu nosvērās uz tā uzskata pusi, ka starptautisko tiesību subjekts var būt vienīgi valsts.

Tas tomēr nav pilnīgi pareizi; to pierāda arī tas apstāklis, ka Tautu savienības pakts paredz, ka par locekļiem var būt aicinātas arī dominijas, kas taču nav patstāvīgas valstis.

Starptautisko tiesību subjektivitāte ir viena no citiem starptautiskiem subjektiem piešķirta īpašība, kuŗa var piederēt un pieder arī nevalstīm.

Tā pāvests jau pirms 1870. gada apvienoja sevī divas subjektivitātes kā baznīcas valsts galva un bez tam (un tas bija galvenām kārtām), kā katoļu baznīcas galva.²⁾

Pēc 1815. gada reglamenta par diplomātiskiem grādiem, pāvesta nuncijs ir pielīdzināti vēstniekiem, un līdz ar to pieņemts, ka šo godināšanu viņi bauda ne kā baznīcas valsts sūtņi, bet kā Sv. Krēsla sūtņi, kas reprezentē visu katoļu pasauli.

Valstis arī pēc 1870.g. notikumiem uzskatīja pāvestu par starptautisku tiesību subjektu, ko pierāda tas, ka tās ar viņu uzturēja diplomātiskus sakarus. Pie tam ne visas šīs valstis bija katoļu liskas.

Tomēr attiecībā uz pāvesta suverenitāti varēja arī pastāvēt šaubas, jo viņš, saskaņā ar Garantijas likumu, savas pilis tikai lietoja, bet viņam nebija īpašuma tiesību uz viņām.

To tagad Laterana līgums novērsa; un

²⁾ K. Strupp, Die Regelung der römischen Frage durch die Lateranverträge v.11.Febr.1929., Breslau 1930.g.16.lpp.

kaut arī pāvestam ir tikai niecīga teritorija (44 ha), tad tomēr tur viņš ir absoluts valdinieks, pie tam absolutāks nekā kāds cits valdinieks var būt, jo viņš ir reizē arī katoļu baznīcas galva.

Lai pāvesta neatkarību padarītu visiem redzamu, nodibināja Īpašu valsti "Citta del Vaticano", un šeit varētu pacelties jautājumi, vai ar tādu vienošanās aktu starp divām varām var nodibināt valsti. Lai tāda valsts varētu rasties un kļūt par starptautisku tiesību subjektu, tad tas atkarājas no citu valstu atzišanas. Šī atzišana var notikt tieši vai klusu ciešot. "Citta del Vaticano" atzišana iziet jau no tā fakta, ka valstis turpināja uzturēt diplomātiskus sakarus ar Sv. Krēslu pēc tam, kad 1929. gada 7. februārī caur kardinālu Gaspari diplomātiskam korpusam paziņoja par priekšā stāvošā līguma parakstīšanu.

Tādēļ Sv. Krēsls tagad ir neapstrīdami starptautisko tiesību subjekts, par ko līdz šim vēl varēja šaubīties.

Pāvestam tagad starptautisko tiesību

laukā ir pilna rīcības brīvība un uz šīs brīvības pamata viņš arī Valsts līguma 24. pantā deklarēja, ka negrib piedalīties un arī nepiedalīsies citu valstu kompetīcijās, kā arī internacionālos kongresos, izņemot tajos gadījumos, kad strīdošie partikopīgi apelēs uz viņa miera misiju.

Ar šo deklarāciju Sv. Krēsls izveda savas teritorijas neitralizāciju, t.i., abām valstīm ar līgumu ir uzlikts par pienākumu atturēties no kara politikas vienai pret otru, un kara gadījumā šī teritorija ir uzskatāma par neitrālu un neaizkaŗamu.

Tādai deklarācijai ir arī starptautiska nozīme un saistoša nevien tām valstīm, kas vienojušās par šo neitralizāciju, bet arī citām valstīm, kas vai nu atklāti tai pievienojušās, vai ar kļusu ciešanu devušas savu piekrišanu.

Tādēļ arī valstīm, kas nepiedalās, jārespektē šī neitralitāte, pie tam bez tā, ka viņas ieņemtū tā saukto garanta stāvokli.

Garantija ir bieži svarīga, bet ne ne-

pieciešama neitralizācijas pazīme, viņa ir akcidentā -
la, bet ne esenciāla.³⁾

Cik neaizkarāms šis neitralizācijas prin-
cips būtu kara gadījumā, par to ir grūti spriest,
bet tomēr var domāt, ka pēc tam, kad starp Vatikanu
un Itālijas valsti nodibinājušās tik draudzīgas sai-
tes, tādi starpgadījumi, kādi notika Pasaules kara
laikā, vairs neatkārtosies.

Novērojot tagadējās Itālijas valsts un
baznīcas attiecības, var pārliecināties, ka ir at-
taisnojies un piepildījies kardināla Gaspari 1915.gā-
da 27. jūnijā izteiktais paziņojums, ka pāvests liek
visas savas cerības uz to, ka " Romas jautājumu "
atrisinās nevis sveša vara vai armija, bet pašas
Itālijas tautas tiesiskā apziņa.

pagājuši jau astoņi gadi no liģuma no-
slēgšanas, un ja noblāzums sākums vēl varēja šau-
sties par viņa mērķi, tad tagad šaubām vairs nav
vieta.

Sākumā aiz tīri politiskiem interesēm no-
slēgtais liģums kļuva par visai aktīvu pasatu.

Itāliju lauksaimniecības liģuma noslēgšana kļuva
N O S L Ē G U M S .
par daļu vāstari. Liģuma noslēgšana sarakstos no-
slēgumu un jaunu laikmeta sākumu, kurā nācījas garī-
gā vienošanās starp šiem diviem dažādās cīņās tra-
dīcijās.

Itāliešu laji, kas tik pēdīgi izjuta
šo ilgo ķīlu, tagad var ar gandarījumu konstatēt
to lielo sasniegu, kas valda starp baznīcu un valsti.
Un šajā sasniegumā plausti atās.

Ar ļoti šajā laikā ir arī garīgi plau-
kusi Itālijas valsts, kas jau visiem zināms. Bet ne-
vēl lieri pievērš, ka arī Vatikāna valsts ir šinī
laikā ļoti ātri uzplaukusi. Kamēr Vatikāna valsts
nodibināšana sākums tur bija apmēram tikai 400 ie-
dāvētāju, tikmēr tagad to skaita sūcīnās jau 1400

Pagājuši jau astoņi gadi no līguma noslēgšanas, un ja noslēgšanas sākumā vēl varēja šaubīties par viņa nozīmi, tad tagad šaubām vairs nav vietas.

Sākumā aiz tīri politiskiem iemesliem noslēgtais līgums kļuva par sirsnīgu attiecību pamatu.

Italijai Laterana līguma noslēgšana kļuva par dzīvu vēsturi: lielas nacionālas skaidrības noslēgumu un jauna laikmeta sākumu, kurā nācijas garīgā vienotība atzada sevi Romas baznīcas cēlajās tradīcijās.

Katoliskie itaļi, kas tik sāpīgi izjuta šo ilgo ķildu, tagad var ar gandarījumu konstatēt to lielo saskaņu, kas valda starp baznīcu un valsti. Un šajā saskaņotībā plaukst abas.

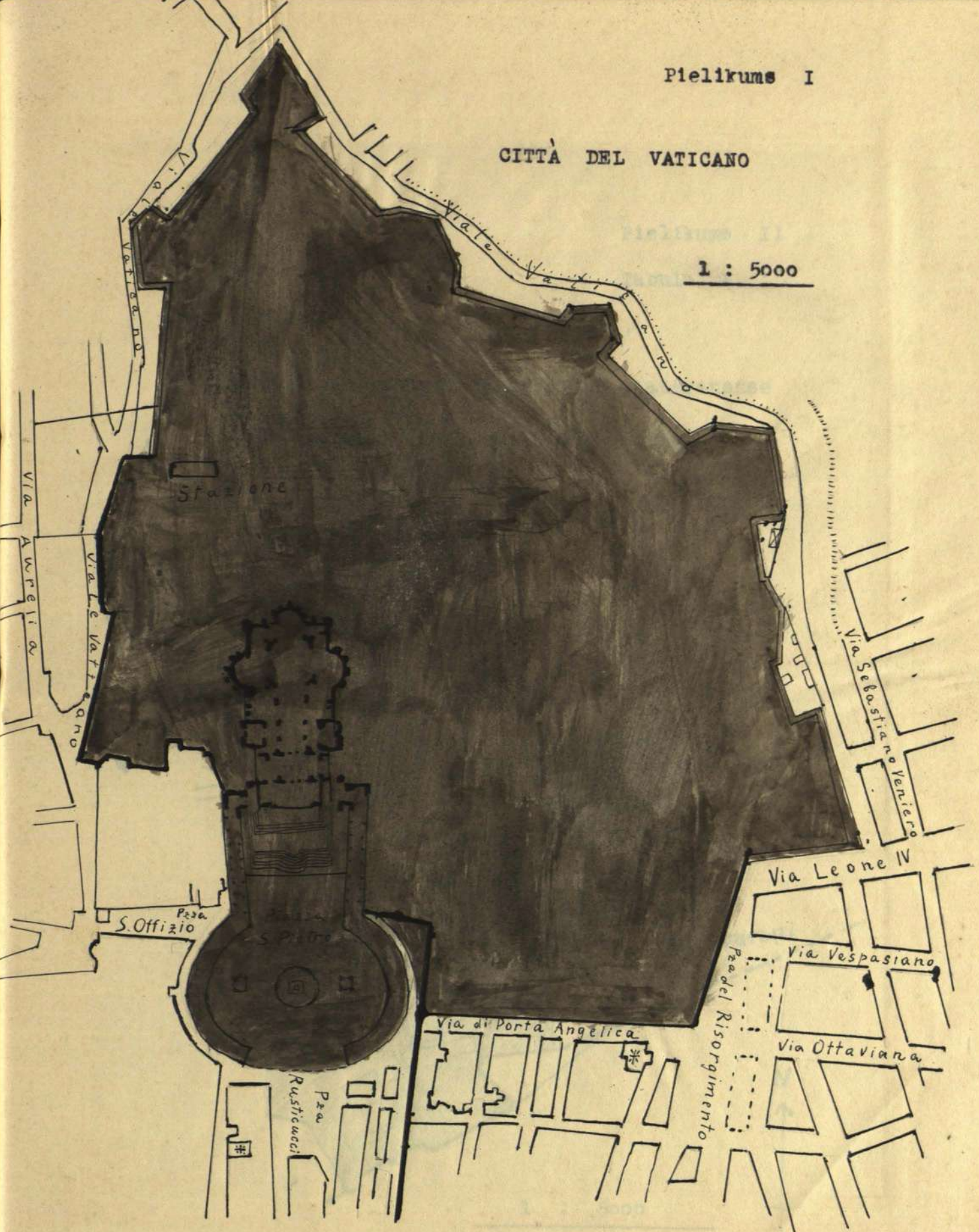
Cik ļoti šajā laikā ir arī garīgi plaukusi Itālijas valsts, tas jau visiem zināms. Bet nebūs lieki pieminēt, ka arī Vatikana valsts ir šīnī šajā laikā stipri uzplaukusi. Kamēr Vatikana valsts nodibināšanās sākumā tur bija apmēram tikai 400 iedzīvotāju, tikmēr tagad to skaits sniedzas jau līdz

tūkstošiem. Tagad Vatikanam ir arī sava kriminālās tiesas iestāde un cietums, tikai tur trūkst cietumnieku, jo astoņu gadu laikā tur notikušas tikai divas apcietināšanas, pie kam abos gadījumos apcietinātie bijuši ārzemnieki.

Visas pasaules katoļu acis arī tagad vērstas uz Mūžīgo pilsētu, tikai ne vairs šaubās un bailēs par to, kas būs un kā būs, bet vienīgi kā uz kristietības sākuma centru, uz kuru vēl arvienu plūst svētceļnieku bari un kur tiešām valda miers.

CITTÀ DEL VATICANO

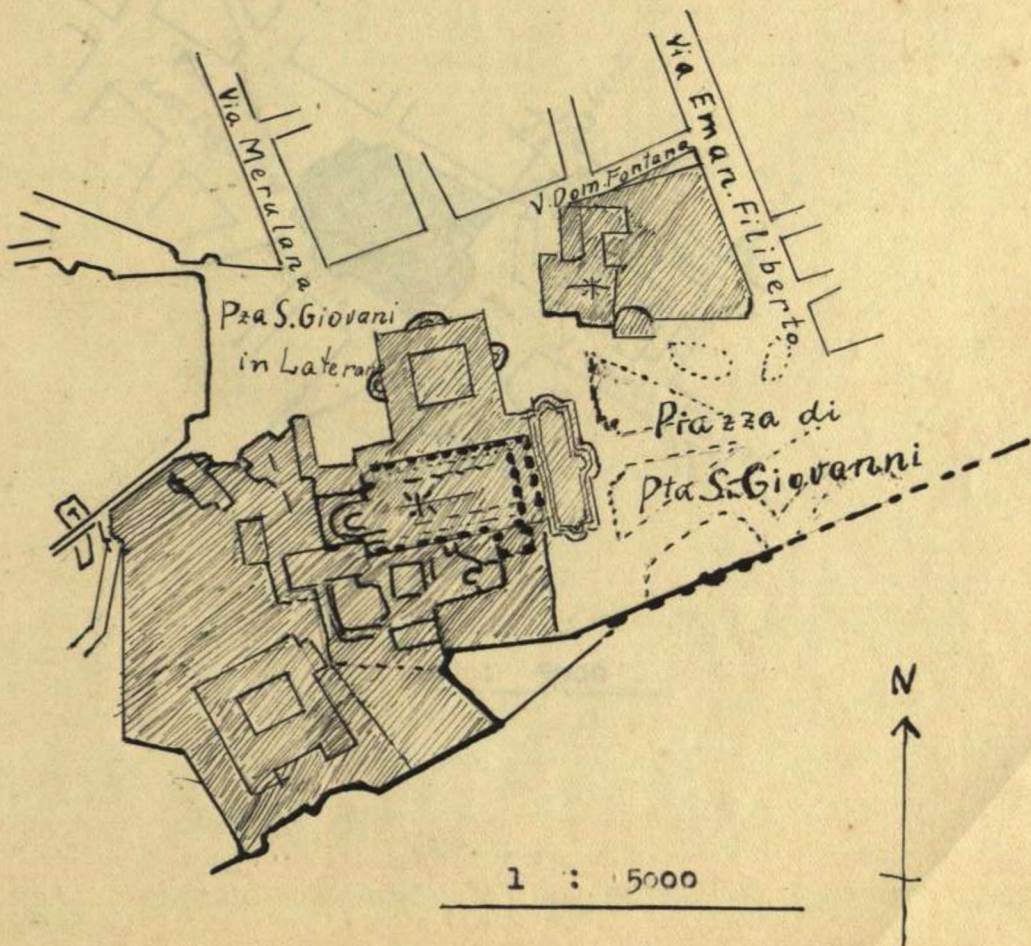
1 : 5000

Pielikums II

Tabula 1

Basilica e Palazzo Apostolico Lateranense
ed annessi con la Scala Santa -

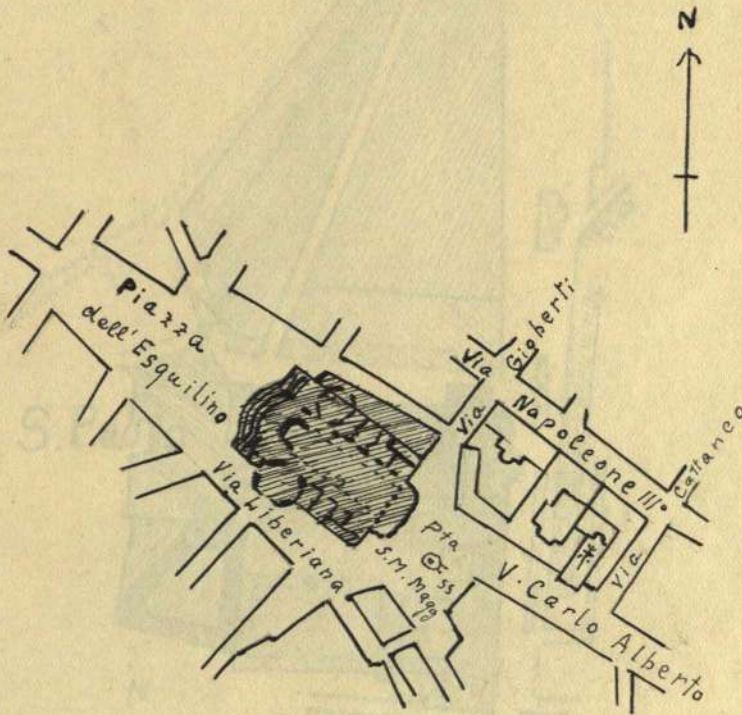

Pielikums II

Tabula 2

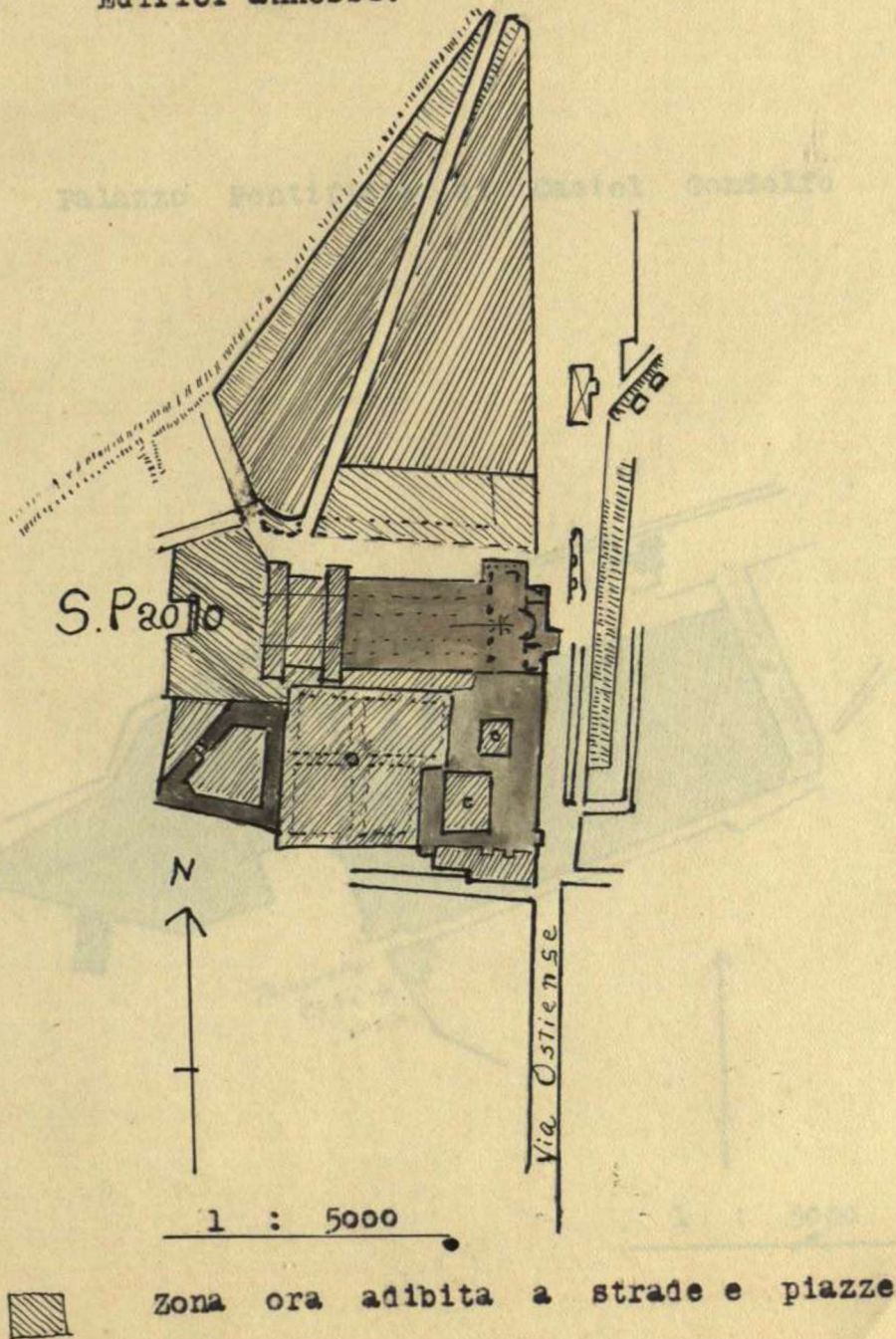
Basilica di S. M. Maggiore

con gli edifici annessi -

1 : 5000

Basilica di S. Paolo con gli
Edifici annessi.

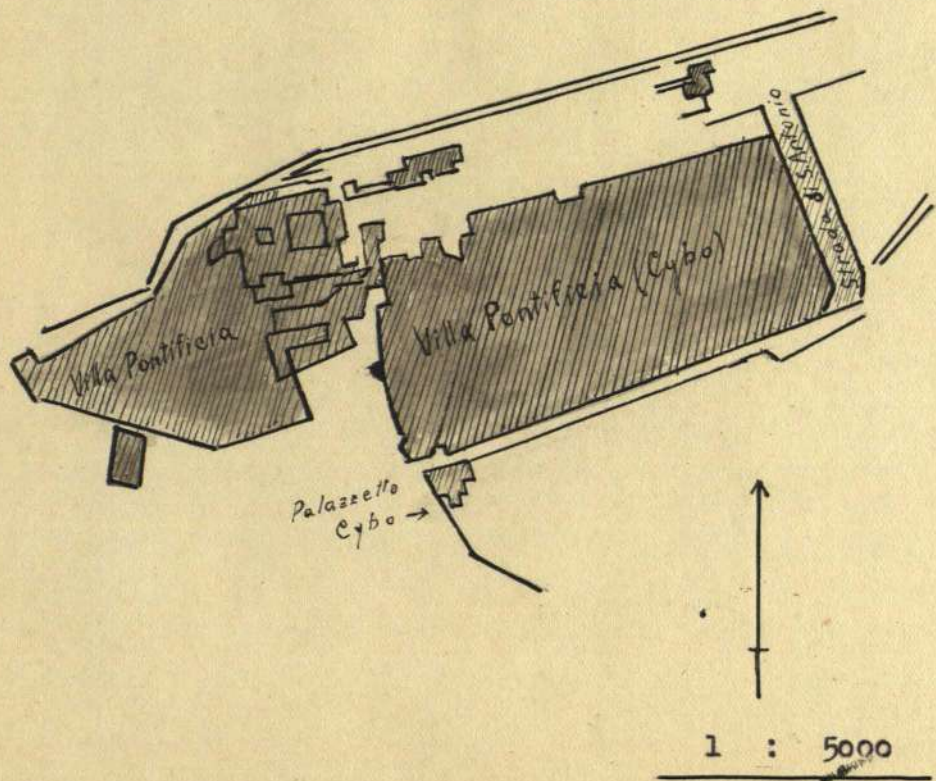

Zona ora adibita a strade e piazze

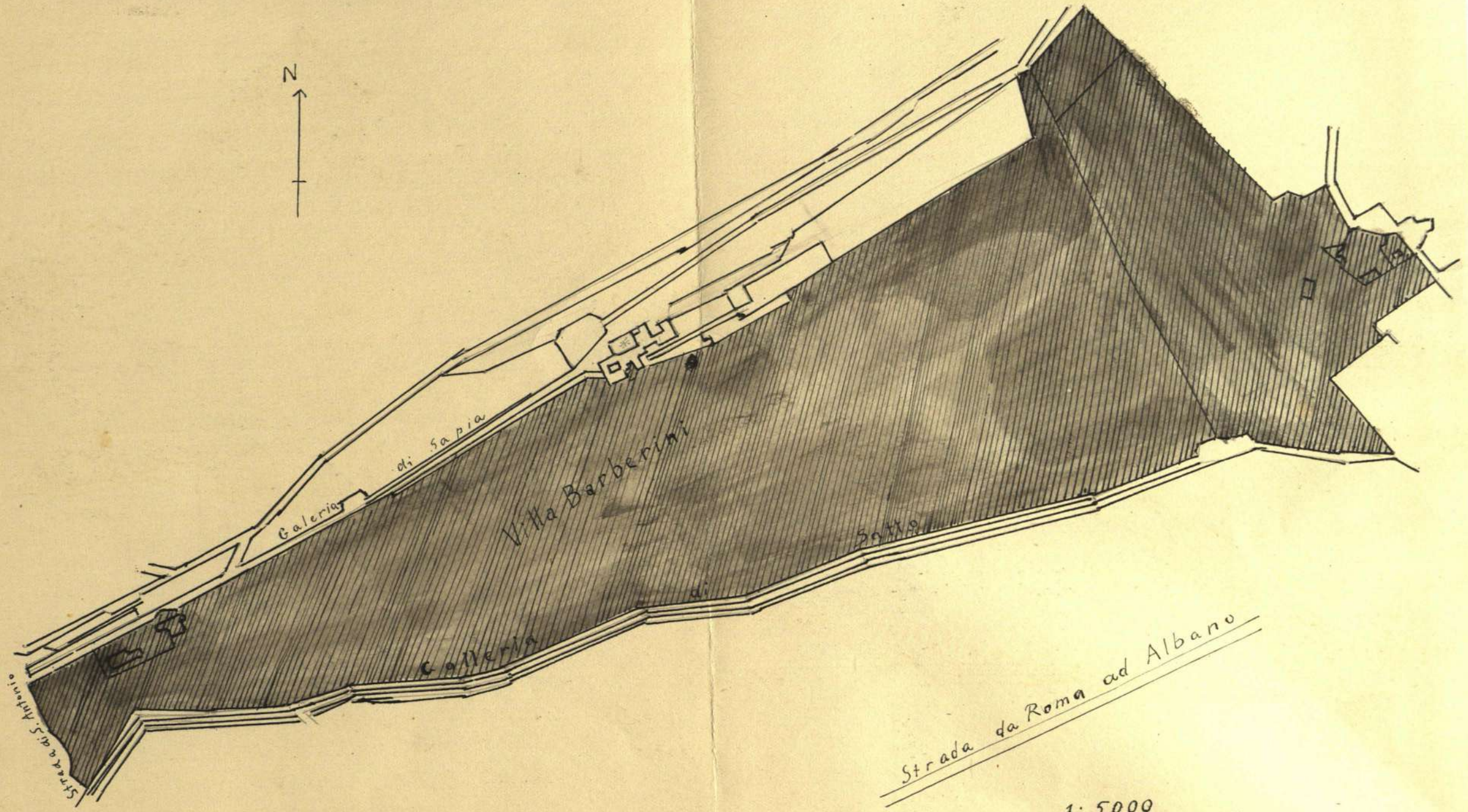
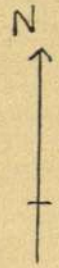
Pielikums II

Tabula 4

Palazzo Pontificio di Castel Gondolfo

Villa Barberini in Castel Gondolfo.

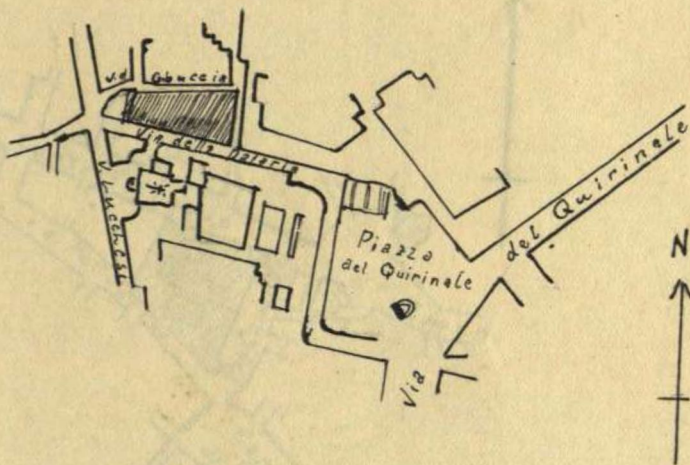
Strada da Roma ad Albano

1:5000

Pielikums II

Tabula 6

Palazzo della Dataria

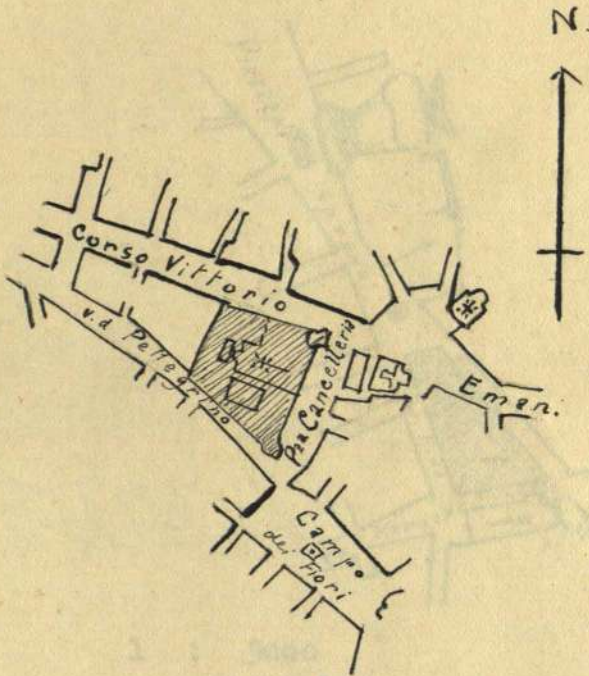
1 : 5000

Pielikums II

Tabula 7

Palazzo della Cancelleria -

Palazzo di Propaganda Fide -

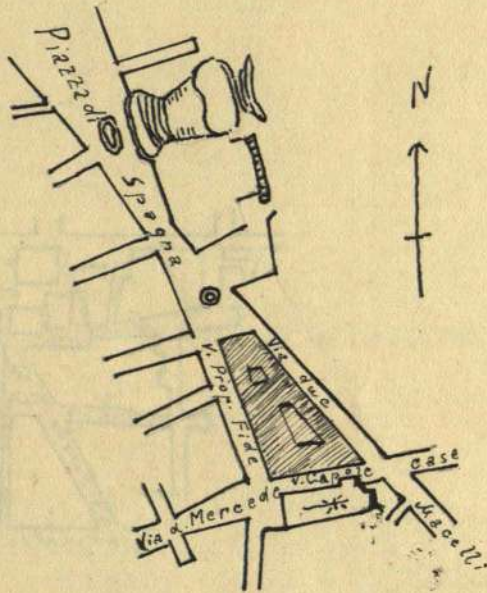

1 : 5000

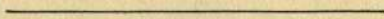
Pielikums II

Tabula 8

Palazzo di Propaganda Fide -

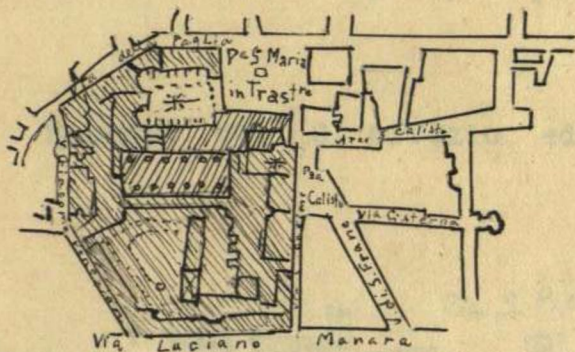
1 : 5000

Pilikums II

Tabula 9

Palazzo di S. Callisto in Trastevere

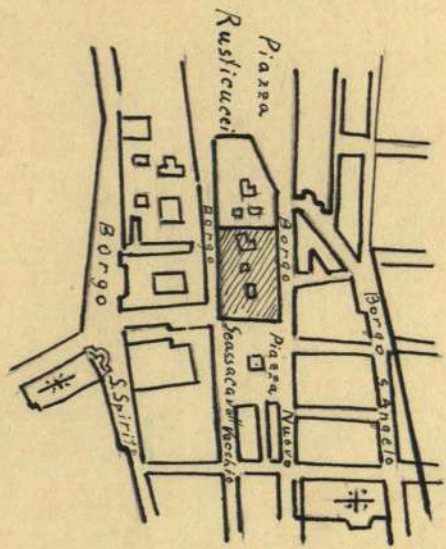

1 : 5000

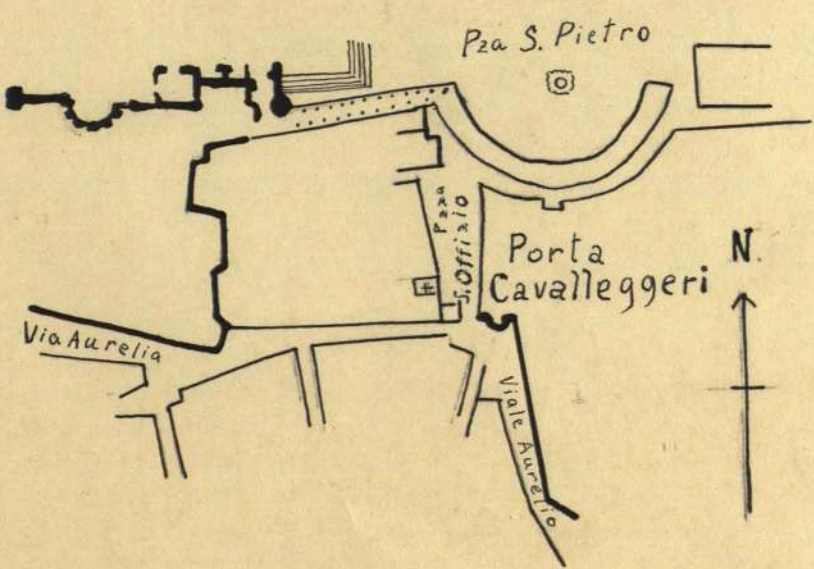
 Zona del Demanio o di trezi da cedere alla S. Sede.

Palazzo dei Convertendi (ora Congregazione per la Chiesa Orientale) in piazza Scossacavalli.

1 : 5000

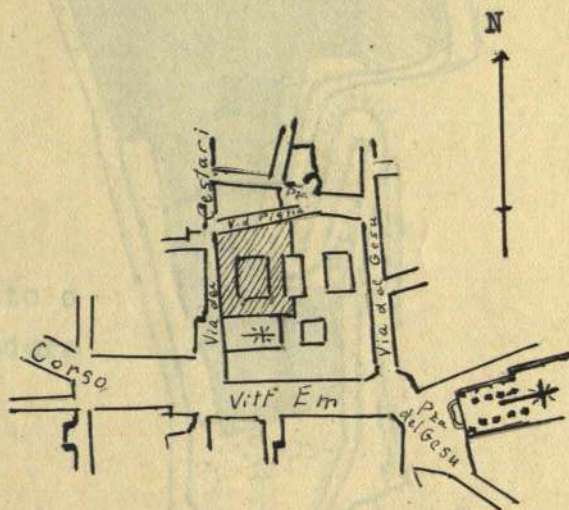
Palazzo del S. Offizio ed adiacenze .

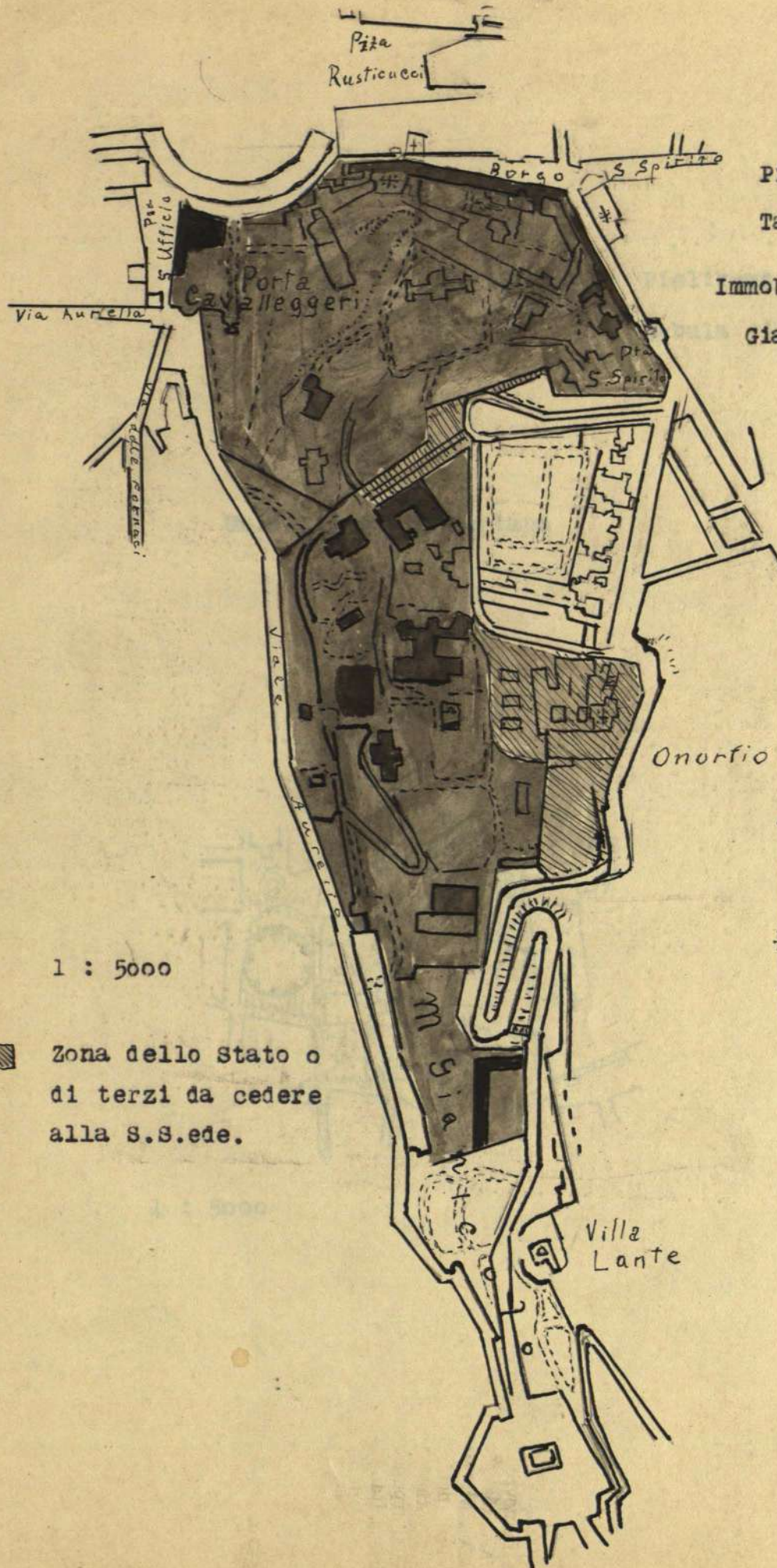
Pielikums II

Tabula 11.

Palazzo del Vicariato
in via della Pigna.

1 : 5000

Pielikums II

Tabula 12

Immobili sul
Gianicolo

1 : 5000

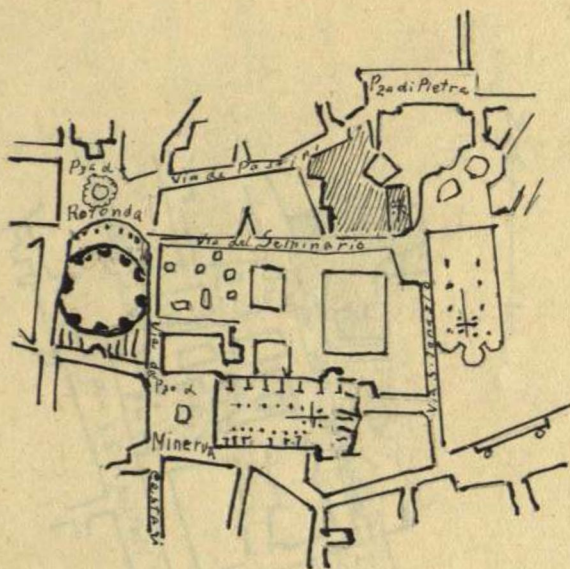

 Zona dello Stato o
di terzi da cedere
alla S.S.ede.

Pielikums III

Tabula 1.

Universita Gregoriana

Universita Gregoriana alla Pileta

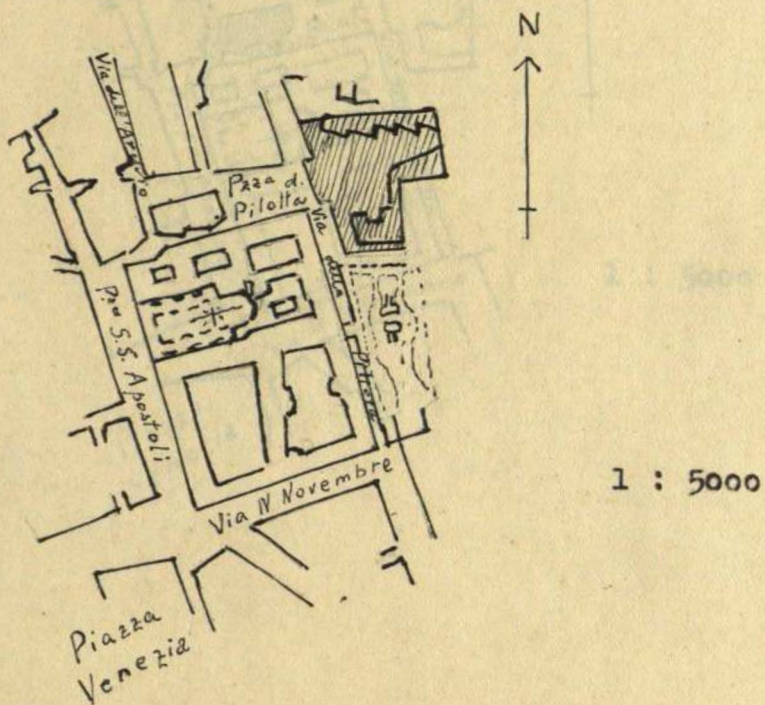
1 : 5000

1 : 5000

Pielikums III

Tabula 1 b.

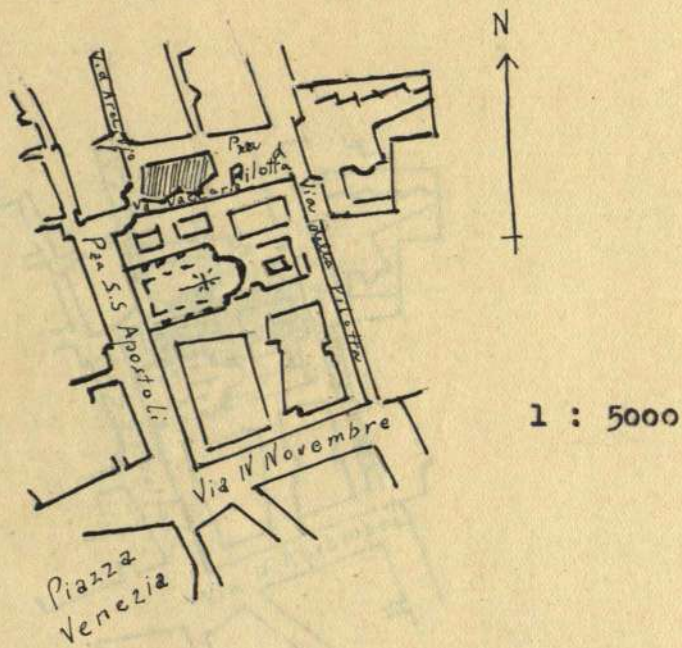
Universita Gregoriana alla Pilota

Pielikums III

Tabula 2

Istituto Biblico

Pielikums III

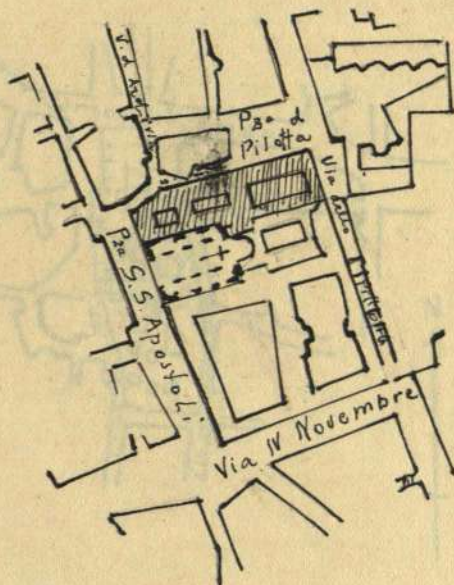
Tabula 3

Palazzo dei SS. XII. Apostoli.

S. Andrea della Valle

1 : 5000

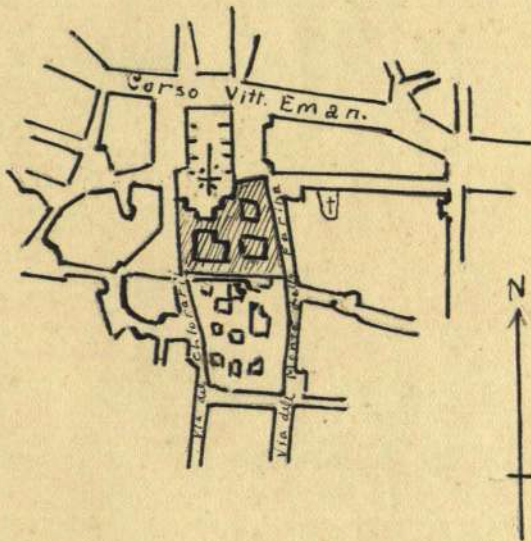
1 : 5000

Pielikums III

Tabula 4

Palazzo annesso alla Chiesa di
S. Andrea della Valle

1 : 5000

Pielikums III

Tabula 5

Istituto archeologico -

Pielikums III

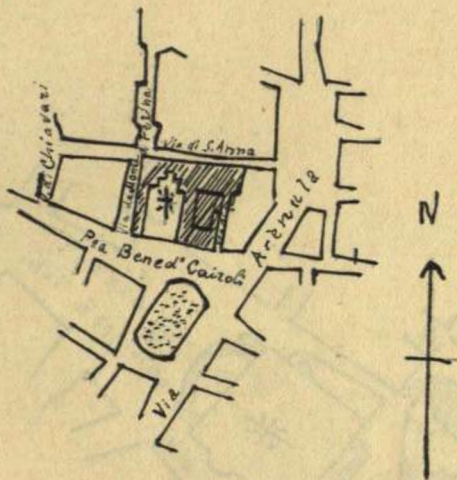
Istituto Orientalis -

Tabula 5

Collegio Imperiale - Collegio Russo -

Palazzo annesso alla Chiesa di

S. Carlo ai Catinari -

1 : 5000

1 : 5000

7

Pielikums III

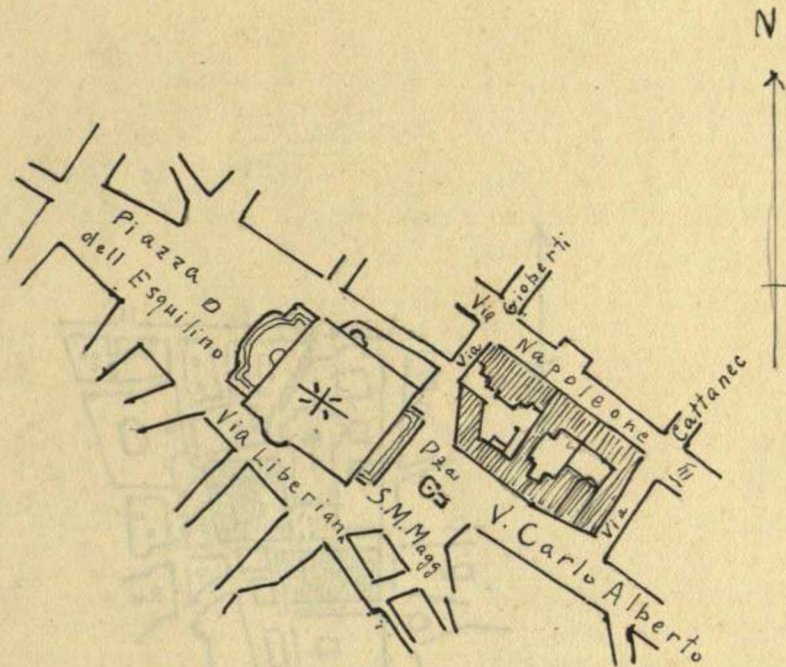
Tabula 6

Istituto archeologico -

Istituto Orientale -

Collegio Lombardo - Collegio Russo -

Palazzi di S. Apollinare

1 : 5000

Pielikums III

Tabula 8

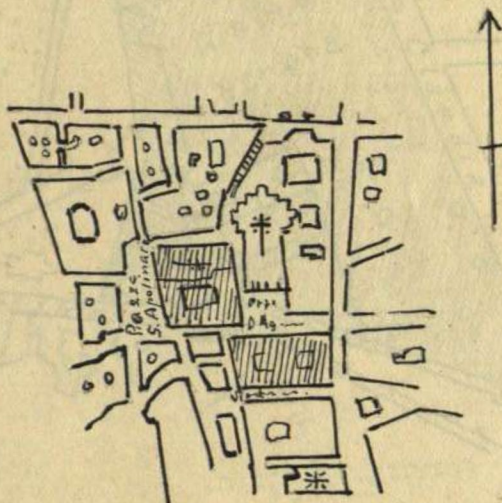
Pielikums III

Tabula 7

Case di esercizi per il clero in

sa. Giovanni e Paolo

Palazzi di S. Apollinare

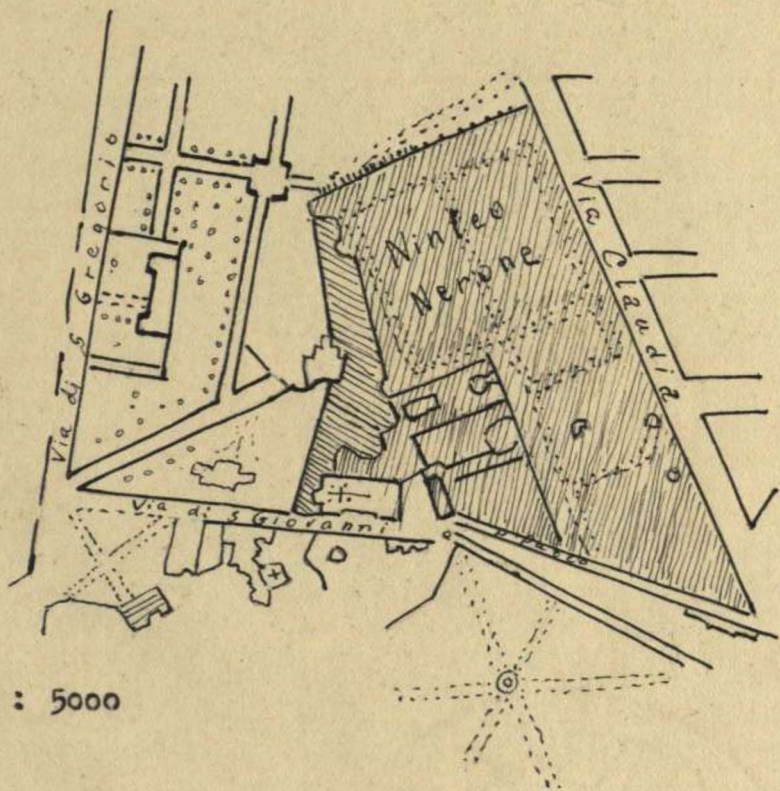

1 : 5000

1 : 5000

Zona archeologica per la quale e per il Museo
il terreno saranno stabiliti intese col Ministero
della Pubblica Istruzione.

Casa di esercizi per il Clero in
SS. Giovanni e Paolo

1 : 5000

Zona archeologica per la quale e per il Ninfeo
di Nerone saranno stabilite intese col Ministero
della Pubblica Istruzione.